

Møte onsdag den 28. mai 2008 kl. 10

President: Lodve Solholm

Dagsorden (nr. 85):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime

Presidenten: Representantane Jan Petersen, Jan Arild Ellingsen, Hans Olav Syversen, Tore Nordtun og Per Ove Width, som har vore permitterte, har igjen teke sete.

Sak nr. 1 [10:00:41]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok måndag melding frå Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til munnleg spørjetime.

Statsministeren er til stades, og vi er klare til å starte den munnlege spørjetimen.

Dei representantane som i tillegg til dei førehandspåmelde ønskjer å stille hovudspørsmål, blir bedne om å reise seg. –

Vi startar då med det første hovudspørsmålet, frå representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:01:20]: Jeg har lyst til å lese opp et sitat som jeg regner med at statsministeren husker:

«Den siste tiden har prisen på råolje økt kraftig. Det har ført til at prisen på bensin og diesel er rekordhøy. Det merkes spesielt sterkt i et land som Norge. Regjeringen mener at prisen på bensin og diesel må bli lavere. Det er nødvendig for å redusere transportkostnadene både for familier og næringsliv. Bensinavgiften prisjusteres derfor ikke ved nyttår, slik det er vanlig. Tvert imot settes avgiften 1. januar ned med 50 øre. Fra 1. juli settes avgiften ned med ytterligere 32 øre.»

Dette sa daværende finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen fra Arbeiderpartiet da han under Stoltenbergs første regjering la frem statsbudsjettet for 2001. Da var råoljeprisen betydelig lavere enn den er nå. Hva er det som har skjedd med statsminister Stoltenberg fra han ledet Stoltenbergs første regjering, til Stoltenbergs andre regjering? Nå er jo argumentasjonen snudd stikk rundt. Nå som råoljeprisen er på et rekordnivå og mange, både næringsdrivende og vanlige folk, har problemer med å møte denne skyhøye prisøkningen på bensin og diesel, er altså Regjeringens svar å øke avgiften på både bensin og diesel fra 1. juli. Hvorfor, president?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:03:06]: Jeg forstår at mange mennesker synes at bensin- og drivstoffprisene nå

er høye, for de er på et høyere nivå enn det vi har hatt i de siste årene. Det er også riktig at den forrige regjeringen jeg ledet, reduserte avgiftene på drivstoff. Det gjorde vi bl.a. som et resultat av en større avgiftsreform, momsreform. Vi reduserte jo ikke de totale skatteinntektene, men vi la om avgiftssystemet. Det gav rom bl.a. for redusert avgift på drivstoff.

Det legger vi ikke opp til nå, dels fordi vi ikke planlegger noen større avgiftsreform. Det er tre grunner til at vi ikke legger opp til å redusere avgiftene, selv om jeg forstår at folk synes at drivstoffprisene er høye. Det ene er at vi er opptatt av å gjøre valg. Hvis vi bruker penger på å redusere avgiftene, har vi mindre penger til eldreomsorg, til skole, til veier, til andre fellesskapsoppgaver. Vi mener simpelthen det er viktigere å bruke penger på det store spleiselaget som heter velferdssamfunnet, framfor å redusere avgifter. Selv om det alltid er hyggelig å love lavere avgifter, mener vi det er viktigere med eldreomsorg og skole.

Det andre er at det har en miljøeffekt, og hensynet til og oppattheten av de økte utslippene av drivhusgasser er veldig viktig for oss. I likhet med andre europeiske land vil vi altså ikke gå inn for reduserte avgifter, simpelthen fordi det vil være i strid med den klimapolitikken som det store flertallet her på Stortinget stiller seg bak.

Den tredje grunnen er at det er en del av klimaforliket. Der står det helt uttrykkelig hva avgiftene på bensin og diesel skal være. Det klimaforliket stiller selvfølgelig vi oss bak, som de andre partiene. I tillegg har Høyre garantert at klimaforliket står fast, selv om de skulle samarbeide med Fremskrittspartiet. Denne debatten er egentlig over, fordi Fremskrittspartiet altså har måttet bøye seg for at Høyre garanterer for klimaforliket.

Siv Jensen (FrP) [10:05:14]: Høyre kan verken avlyse eller garantere for deler av Fremskrittspartiets politikk. Det er det bare Fremskrittspartiet som gjør, så det må statsministeren slutte å si.

Det er to feil i det statsministeren sier. Det er ikke slik at man er nødt til å opprettholde det skyhøye avgifts- og skattenivået i Norge for å få løst det store spleiselaget, som statsministeren alltid snakker om. Sannheten er at man anslår at staten kommer til å gå med 450 milliarder kr i overskudd for inneværende år. Det er jo ikke slik at statsministeren mangler penger. Problemet oppstår hos den enkelte fordi man nå må ut med et sted mellom 6 000 og 10 000 kr mer i året bare på grunn av høyere drivstoffutgifter. Jeg lurer på hvilket svar statsministeren har til folk som har halvparten av hans egen lønn, og som må betale for sitt eget drivstoff – i motsetning til statsministeren.

Den andre feilen er miljøeffekten. Transportøkonomisk institutt har beregnet at man må doble avgiften, at man altså må ha en pris på opptil 25 kr, før det i det hele tatt har en miljøeffekt. Hva er svaret på det, statsminister?

Presidenten: Presidenten vil tillate fire oppfølgings-spørsmål – frå Erna Solberg, Hans Olav Syversen, Lars Sponheim og Ulf Leirstein.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:06:24]: Jeg vil gjerne svare på spørsmålet, president!

Presidenten: Ja, unnskyld!

Statsminister Jens Stoltenberg [10:06:29]: Tusen hjertelig takk, president!

Det er altså slik at det ikke er statens inntekter som bestemmer hvor mye penger staten kan bruke. Det er hvor mye rom det er i økonomien. Vi får ikke noe mer rom til å bruke mer penger selv om oljeprisen er høy. Jeg er forbedret på at jeg senere i denne spørretimen kommer til å få spørsmål om rentene. Nettopp av hensyn til rentene, som ikke bør øke, er vi opptatt av å være ansvarlige i den økonomiske politikken. Derfor er det slik at vi må velge mellom enten å bruke penger på å redusere avgifter eller å bruke penger på skole, helse og eldreomsorg. Da velger vi å bruke penger på skole, helse og eldreomsorg.

Så kan ikke jeg garantere noe som helst på vegne av Fremskrittspartiet. Jeg bare merker meg at Høyre garanterer på vegne av Fremskrittspartiet. De har for det første garantert at klimaforliket står fast. Det vil si at Fremskrittspartiet må stemme for 5 øre høyere bensinavgift, det gleder jeg meg til.

Siv Jensen (FrP) [10:07:25]: Det gjør vi.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:07:26]: Da skal jeg ta replikk med innlevelse og glede. Det andre er at de har garantert for at man ikke skal øke pengebruken. Så Høyre og Fremskrittspartiet må snart rydde opp i hva de egentlig mener i disse spørsmålene.

Siv Jensen (FrP) [10:07:31]: Jeg skjønner at statsministeren allerede har varslet sin oppsigelse.

Presidenten: Då prøver vi å gå videre. Igjen, vi får fire oppfølgingsspørsmål – først Erna Solberg.

Erna Solberg (H) [10:07:52]: Jeg skjønner at statsministeren er mest opptatt av andre partier og lite av sin egen politikk.

Jeg garanterer fortsatt for at vi kommer til å stemme for 5 øre i økt bensinavgift. Men jeg mener også at den situasjonen vi i dag har, påkaller at man tenker litt mer enn statsministeren gjorde nå.

Vi har en situasjon hvor fiskebåtnæringen får betydelig økte utgifter, på toppen av en avgift som vi ikke har garantert for, som denne regjeringen har innført. Vi ser at kollektivtrafikken – og det burde interesse en statsminister som skal satse mer på kollektivtrafikk, i samsvar med klimaforliket – får større utgifter fordi busser faktisk går på den typen drivstoff. Vi ser at lastebilnæringen og bedrifter i Distrikts-Norge får større konkurranseulemper.

Da synes jeg statsministeren skulle møtt denne debatten med en litt annen holdning, tenkt igjennom hvordan vi kan sørge for at disse næringene og kollektivtrafikken nå ikke opplever å bli undergravd, men at det finnes andre deler av skatte- og avgiftstrykket som kan

lettes, slik at vi ikke f.eks. får stopp i kollektivtilbudet.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:08:58]: Jeg mener at det ikke er noen grunn til at Høyre nå skal være forurettet. Det jeg gjorde, var å gi tre grunner for Regjeringens politikk. Den ene var at vi mener at det er viktigere med helse, omsorg, utdanning og veier enn å redusere avgifter. Den andre var miljøhensyn. Den tredje var at vi står ved forlik, og det gjør også Høyre – et forlik der Høyre var stolte av at de fikk presset Regjeringen, som de sa, et forlik der Høyre fikk gjennomslag for å øke avgiftene både på diesel og på bensin. De har til og med garantert for at det står ved lag, selv om de skulle samarbeide med Fremskrittspartiet. Det var det jeg begrunnet. Jeg begrunnet egentlig det Høyre mener, og det burde man være takknemlig for.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:09:56]: Jeg skjønnte på svaret til Siv Jensen at statsministeren gledet seg til opposisjonstilværelsen, men jeg regner med at han har tenkt å holde ut ett år til i den nåværende posisjonen. Ellers ser jeg fram til en avklaring i så måte.

Det er jo slik at en del vil ha utfordringer med økte drivstoffavgifter, og det skal vi ta på alvor. Samtidig er det kanskje de som trenger et håndslag – de som overhodet ikke har råd til bil – som burde ha mest oppmerksomhet. Revidert budsjett ble framlagt, og vi må vel rett og slett si at når det gjelder kampen mot fattigdom, var det stort sett rensket for nye forslag fra Regjeringen for å bekjempe fattigdom, en fattigdom som det viser seg er økende. Så mitt spørsmål er: Hva vil statsministeren og Regjeringen gjøre for dem som faktisk ikke engang har råd til bil?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:10:54]: Denne regjeringen er veldig opptatt av å redusere sosial ulikhet, hjelpe dem som har det økonomisk vanskelig. Det handler om veldig mange forskjellige mennesker i forskjellige livssituasjoner, derfor må vi gjøre veldig mange forskjellige ting.

For det første har vi hevet minstepensjonene. Vi har også hevet en del andre minstepensjoner rundt omkring i trygde-systemet, hevet sosialhjelpssatser og en del andre ytelser i trygde- og stønadssystemet.

For det andre har vi vært med på å bidra til at arbeidsløsheten er halvert. Aldri før har flere mennesker vært i arbeid. Det at flere er i jobb, at færre går ledige, bidrar til å redusere sosial ulikhet.

Så har vi hevet arbeidsløshetsstrygden for dem som fortsatt er ledige, mens den forrige regjeringen kuttet i arbeidsløshetsstrygden. I tillegg til det har vi sørget for at vi nå har fått et helt nytt program – og det er kanskje det viktigste grepet – kvalifiseringsprogrammet, som handler om å få langtids sosialhjelpsmottakere inn i arbeid.

Dette er mange tiltak, som alle drar i én retning, nemlig mindre sosial ulikhet.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:12:01]: Det er tydelig at for mange kan gleden over sommervarmen bli ødelagt av tallene på bensin- og dieselpumpene. Jeg er enig med statsministeren i at det er viktig å holde hodet kaldt. Det finnes nemlig en framtidsrettet oppskrift for å få ned drivstoffkostnadene, nemlig å følge det løpet som nå er lagt gjennom klimaforliket, få fram de gode motoralternativene som gir lavere forbruk, få fram attraktive kollektivtilbud som gjør at flere velger å la bilen stå hjemme, og dermed i sum få lavere drivstoffkostnader enn det en ellers ville ha. Den oppskriften er bærekraftig, og det bærer.

Regjeringen har valgt å forskuttere ett element i klimaforliket, nemlig noen øre på drivstoffavgiften. Det får vi ta til etterretning og selvsagt støtte i klimaforlikets ånd, men vi venter i spenning på at Regjeringen følger opp de andre elementene som får ned drivstoffkostnadene, i høstens budsjett, og gjerne lar seg inspirere av denne situasjonen til å komme med andre og nye tiltak. Jeg tror jeg over bordet skal varsle støtte også for de tiltakene, som kan gjøre at vi får mer kollektivtrafikk, bedre motoralternativer og mindre utslipp.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:13:13]: For det første vil jeg si at jeg er helt enig i det representanten Sponheim nå sier om hvordan vi skal håndtere de økte drivstoffprisene, at det er viktig at vi står ved klimaforliket, at det er et bredt flertall på Stortinget for det, og at det å få til mer miljøvennlige biler, også er en måte å redusere folks drivstoffkostnader på.

Vi har også fulgt opp andre elementer i klimaforliket i revidert. Jeg mener at vi bl.a. har økt bevilgningene til miljøforskning, slik vi lovet. Jeg tror også det er et par andre momenter som har kommet i revidert. Så vi har startet gjennomføringen av klimaforliket, og vil følge videre opp i statsbudsjettet. For vi står ved alle delene av klimaforliket, det er viktig at vi gjør mer for å redusere utslippene både i Norge og i andre land. Derfor har vi også i revidert økt bevilgningene til tiltak for å redusere avskoging, noe som kan bidra til virkelig store reduksjoner i utslippene av klimagasser.

Presidenten: Ulf Leirstein – til det siste oppfølgingsspørsmålet.

Ulf Leirstein (FrP) [10:14:10]: Jeg kan berolige statsministeren med at Fremskrittspartiet er meget komfortabelt med rollen som det eneste partiet som i dette storting faktisk er interessert i å kutte drivstoffavgiftene ganske dramatisk, for det vil jo faktisk gi velgerne et veldig klart alternativ når de skal gå til urnene i september neste år.

Så til det jeg har lyst til å stille spørsmål om. I revidert statsbudsjett valgte Regjeringen altså å fremme forslag om å øke drivstoffavgiftene ytterligere. Bakteppet for dette, argumentasjonen til Regjeringen selv, er klimapolitikken. Man er opptatt av at folk skal bruke bil mindre, og man mener at ved økte drivstoffavgifter vil folk bruke bil mindre. Problemet er at man i dette reviderte statsbudsjettet legger opp

til at hele denne økningen av diesel- og bensinavgiften skal rett inn i statskassen som en økt inntekt. Ergo tror man ikke at folk skal kjøre bil mindre. Man tar som utgangspunkt for provenyet at folk skal kjøre bil akkurat like mye, og ergo tar staten disse 135 millionene inn i statskassen. Med andre ord er dette rett og slett en bløff. Betyr dette at Regjeringen ikke tror på sin egen retorikk om at folk da skal kjøre bil mindre?

Presidenten: Før statsministeren svarer, vil presidenten gjøre merksom på at «bløff» vel ikkje er eit parlamentarisk uttrykk.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:15:23]: For det første vil jeg si at det ikke er et klart alternativ velgerne får hvis de stemmer på Fremskrittspartiet. Det er svært uklart, det alternativet velgerne får hvis de stemmer på Fremskrittspartiet. Det skyldes at Fremskrittspartiet sier at de skal redusere drivstoffavgiftene, bensinavgiftene. Samtidig sier Fremskrittspartiet at de skal samarbeide med Høyre. Og Høyre garanterer at drivstoffavgiftene, bensinavgiftene, skal opp. Da er altså spørsmålet: Hva kan Fremskrittspartiet og Høyre si sammen om bensinavgiftene? Det er det som er det interessante, og det er svært uklart.

For det andre er det altså hensynet til rente og til norsk økonomi som gjør at vi ikke ytterligere øker bruken av oljepenger på å redusere bensinavgiftene. Og kjøpekraften til folk øker jo. Det er en lønnsvekst på 5–6 pst. og en prisvekst på rundt 3 pst. Så det ligger an til å bli 3 pst. forbedring i kjøpekraften også i år, selv etter at vi har tatt hensyn til bensinprisene. Det betyr at de aller fleste kommer til å ha mer å rutte med også i år.

Presidenten: Då går vi til neste hovudspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:16:36]: La meg først få lov å kommentere et tidligere svar statsministeren gav. Det er nok ikke slik som han gav inntrykk av, at Høyre i klimaforliket har slåss for å få bensinprisen opp med 5 øre. Vi har sagt at vi ikke kommer til å stoppe et klimaforlik fordi om Regjeringen slåss for å få opp bensinavgiften. Det er to forskjellige ting. Det koster kr 1,92 mer å kjøre Bergen–Oslo med den femøresøkningen, beregnet ut fra mitt bensinforbruk etter jul!

Det jeg tenkte jeg skulle stille spørsmål om, var noe statsministeren tok opp i forrige uke.

President, klokken går ikke. – Fint, da begynner jeg nå!

I forrige uke sa statsministeren at det neste valget kom til å være en folkeavstemning om velferdsmodellen i Norge. For meg var det et klart tegn på at statsministeren igjen kommer til å starte en lang skremselsvalgkamp hvor han konsentrerer seg om å snakke om andre partier og ikke om egen politikk. Istedenfor å være opptatt av sine egne visjoner, sine egne saker og hvorfor man skal stemme på Arbeiderpartiet, skal man altså bruke tiden på å gå inn i enkelt saker og hva andre partier måtte stå for, på en falsk måte. Man har rett og slett vært i bøttekottet med partisekretær Kolberg og funnet frem ny retorikk.

Men hvis man går inn og ser på hva som er det histo-

riske faktum i Norge, er det sånn at i løpet av de siste 30 årene har det i litt over halvparten av årene vært en arbeiderpartiledet regjering eller ren arbeiderpartiregjering som har styrt, i litt under halvparten har det vært borgerlige regjeringer som har styrt. Velferdsordningene har bestått – ja, de har blitt utviklet og utvidet under borgerlige regjeringer og Høyre-ledete regjeringer. Det debatten om velferdsordningene i Norge i dag går på, er ikke spørsmålet om de skal være finansiert av det offentlige eller skattefinansiert, men først og fremst spørsmålet om det skal være sånn at valgfrihet innenfor offentlig finansierte ordninger skal være for de få, f.eks. private helsetjenester for statsråder med god lønn, eller om det skal være for de mange, nemlig alle andre som ønsker å kunne velge litt mer privat innenfor systemet.

Statsministerens beskrivelse av vår historie er feil. Mener statsministeren at det er dette vi skal drive valgkamp på til neste år? Eller mener han at vi skal snakke om hvilke politiske saker vi skal møte velgerne med de neste fire årene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:19:18]: For det første vil jeg gjerne understreke følgende: Alle partier på Stortinget tror jeg bør ha det utgangspunktet at det ikke er natt eller dag om det ene eller andre partiet styrer, at det ikke liksom går lukt til – altså at det går helt galt, eller alt går bra, avhengig av hvem som styrer. Det er mye felles, og det er mye som er bra uansett.

Men det som er avgjørende, er at retningen og kursen for samfunnsutviklingen blir en annen om det er et sentrum–venstre-samarbeid og dagens regjering som styrer, eller om det er et høyre–fremskrittsparti-dominert regjeringsalternativ. Det handler om hvorvidt det vi kaller den norske modellen, troen på at vi løser ting sammen, og at de viktigste oppgavene i samfunnet – omsorg, utdanning, trygghet – skal tas vare på i fellesskap, eller om det skal overlates mer til den enkelte. Det er et veivalg og et spørsmål om verdier, der vi velger fellesskap.

Jeg kan nevne noen eksempler på hva det betyr. For det første er det slik at denne regjeringen velger velferd framfor skattelette. Det er en konkret forskjell. Fordi vi har valgt å avlyse de store skattelettelsene til den forrige regjeringen og velger velferd framfor skattelette, har vi mer penger til sykehus, til eldreomsorg, til skole, men også til vei enn det Høyre hadde i forrige periode. Det er et veivalg. Vi velger fellesskap framfor privatisering. Vi mener at f.eks. privatisering av skolen eller privatisering av tilleggspensjonen i folketrygden, som Fremskrittspartiet går inn for, undergraver den norske modellen. Og så er vi opptatt av å trygge arbeidstakernes rettigheter, ikke svekke arbeidstakernes rettigheter, slik den forrige regjeringen gjorde bl.a. gjennom å svekke oppsigelsesvernet, kutte i arbeidsledighetstrygden og gjøre andre ting. Dette er konkrete veivalg, verdivalg, der det er forskjell. Vi står altså på fellesskapstanken, rettferdighetstanken, opp mot skattelette og økt sosial ulikhet, som følger av et høyre–fremskrittsparti-alternativ.

Erna Solberg (H) [10:21:17]: Revidert nasjonalbudsjett viser at denne regjeringen har fått over 150 milliarder kr mer inn i skatteinntekter. Det viser én grunnleggende ting:

Det som skal til for at velferden i dette landet sikres, er at verdiskapingen øker, at vi har bedrifter, at folk er i jobb, og det er et resultat både av internasjonale forhold og av den forrige regjeringens politikk. For vi snudde en utvikling hvor bedrifter flyttet ut av dette landet. Vi snudde utviklingen, noe som gjorde at vi fikk et mye bedre grunnlag for velferden fremover. Det betyr at vi har mer enn ti ganger så mye å disponere, på grunn av at verdiskapingen har økt, enn de skattelettelsene dere har tatt inn. Det er nok et eksempel på at statsministerens forklaring ikke er rett.

Men jeg registrerer at statsministeren er betydelig rolligere nå. Det hørtes ikke ut som folkeavstemning om velferden fremover, dette. Det store valget i velferdspolitikken fremover er spørsmålet: Skal vi foreta noen frihetsreformer som gjør at vi ikke har allergi mot private løsninger, at rusomsorgen styrkes, og at vi satser på å bruke alle krefter i vårt samfunn fremover?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:22:27]: Jeg er helt enig i at verdiskaping er viktig. Derfor er Regjeringens budskap – det står i Soria Moria-erklæringen – at vi er for å skape og å dele. Men i motsetning til mange Høyre-folk mener vi at det faktisk ikke er noen motsetning mellom det å skape og det å dele. Vi tror for det første at man må skape for å ha noe å dele, men vi tror i tillegg at hvis man er god til å dele, blir man også bedre til å skape. For et samfunn der alle er med, der folk trekkes inn og ikke stenges ute, der vi har sosial rettferdighet, der alle har tilgang til god utdanning, der det er trygghet i et offentlig pensjonssystem, er også et samfunn med mindre konflikter, høy yrkesdeltakelse og mer verdiskaping. Og derfor er vi faktisk ganske stolte av at vi i denne perioden har hatt den sterkeste økonomiske veksten siden 1960-tallet. Man skremte fra høyresiden med at en rød-grønn regjering ville føre til mindre verdiskaping, men det er en SV-finansminister som administrerer den sterkeste veksten på flere tiår, og det er et uttrykk for at vi har en god regjering, som er opptatt av både å skape og å dele.

Presidenten: Presidenten vil gi høve til fire oppfølgings spørsmål – først Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:23:44]: Jeg prøver å finne ut hva den norske modellen, som Stoltenberg kaller det, er, for det kan mer og mer se ut som om det dreier seg om en mest mulig velfylt statskasse og tomme mulige kasser i både statsbedrifter, privateide bedrifter og for så vidt også i hjemmene til folk flest. Nå har altså NSB vært kritiske til den utbyttepolitikken som staten har. De skjønner ikke hvorfor staten tar ut alt overskuddet bedriften klarer å oppdrive, slik at de ikke klarer å reinvestere og kjøpe nye vogner osv., som de har behov for. Det samme ser vi i privateide bedrifter. Utbytteskatt, formuesskatt og en rekke andre skatter gjør at en skal sitte igjen med minst mulig overskudd til reinvestering. Det samme opplever folk flest, en stadig økende skatte- og avgiftsbyrde, som gjør at det er vanskelig for de fleste privathusholdninger i det hele tatt å gå med overskudd.

Da er spørsmålet: Hvorfor er det så fantastisk å sitte

med en statskasse som nå, bare i 2008, antakelig går med 450 milliarder kr i overskudd, når vi ser et stadig økende forfall i det samfunnet som statsministeren har ansvaret for å styre?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:24:52]: Det er helt feil at det er et stadig økende forfall. Du må være medlem av Fremskrittspartiet for å tro at det er et stadig økende forfall i det norske samfunnet. Det er faktisk slik at alle andre som ser på Norge, ser at Norge går i riktig retning, fordi vi har valgt den norske modellen. Den norske modellen er en modell der vi altså forsøker å gjøre ting sammen, der vi tror på fellesskapet, der vi tror på det jeg kaller det store spleiselaget, nemlig at utdanning, helse og velferd organiserer og betaler vi for i fellesskap. Det er en utrolig god modell, fordi vi bidrar til sosial rettferdighet – vi er ikke i mål, vi er ikke fornøyd, men vi har altså kommet lenger enn de fleste andre land når det gjelder å utjevne levekårsforskjeller. Og det andre som er fantastisk med den modellen, er at den har vist seg utrolig dyktig også til å skape verdier. Vi har høyere produktivitetsvekst, sterkere omstillingsevne i norsk økonomi og i offentlig sektor enn i de fleste andre land. Det er fordi trygge mennesker våger, trygge mennesker tar risiko, og derfor har vi vilje både til omstilling og fordeling i Norge. Det er den norske modellen.

Presidenten: Åse Gunhild Woie Duesund – til oppfølgingsspørsmål.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:26:05]: Jeg regner med at det var en glipp at statsministeren glemte at folketrygden, selve bærebjelken i velferden, ble innført av Kristelig Folkepartis sosialminister Egil Aarvik, i en ikke-sosialistisk regjering i 1967.

Valget i 2009 kommer til å dreie seg om Arbeiderpartiets velferdsvariant, der staten skal bestemme hva som er best for den enkelte, og opposisjonens alternativ, der den enkelte får bestemme selv. Ta kontantstøtten: Den sikrer frihet for den enkelte familie til å velge mellom å være hjemme mens barna er små, eller å sende dem i barnehage. Ser statsministeren at muligheten til å velge er en viktig verdi i velferdssamfunnet, og at mange er urolige for at en fortsatt rød-grønn regjering skal bli den første i moderne tid som vil avskaffe en viktig velferdsordning som har bred folkelig oppslutning, og har stor fordelings effekt?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:27:10]: Det er en veldig viktig egenskap, et kjennetegn, ved de verdiene jeg tror på, ved det vi også kaller den norske modellen, at man skal gi mennesker valgfrihet, og det er nettopp de gode, trygge velferdsordningene som gir folk valgfrihet. Enten det nå er at vi har en god skole, eller at vi har f.eks. nok sykehjemsplasser, er det det som gir folk valgfrihet. Når denne regjeringen har satsset så massivt på utbygging av barnehager, skyldes det nettopp at vi vet at det største hinderet for valgfrihet for barnefamilier er at de som ønsker barnehageplass, ikke kan få velge å få barnehageplass.

Når det gjelder kontantstøtten, er problemet ikke at man gir en støtte til barnefamilier – det er denne regjeringen for –

men vi er mot at man gir en støtte på det ene vilkår at man ikke har barn i barnehage. Det å betale folk for å la være å bruke et viktig velferdsgode mener vi er et galt prinsipp, og det er det vi kritiserer ved kontantstøtten. Valgfrihet er vi for. Derfor er vi, i likhet med Kristelig Folkeparti, motstandere av å bruke de store pengene på nye store skattelettelser, slik Høyre og Fremskrittspartiet lover, men vil heller bruke dem på å ruste opp eldreomsorgen og bekjempe sosiale ulikheter.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:28:23]: Det skal bli en valgkamp om den norske og nordiske velferdsmodellen. Jeg er sikker på at statsministeren verken er så historieløs eller kunnskapsløs at han tillegger Venstre, i historien eller i nåtid, å skulle motarbeide den nordiske velferdsmodellen. Selv om dette ikke er stedet for noen under fire øyne-samtale mellom Arbeiderpartiets og Venstres leder, må vi iallfall kunne dele den kunnskapen at vi bør kunne dele likt på viktige bidrag for å få det gode samfunn som vi har i den nordiske velferdsmodellen, som nettopp klarer å få til de solidariske løsningene og trekke veksler på ulike sektorer i samfunnet.

Den nordiske velferdsmodellen, den norske velferdsmodellen, evner også å ta tak i utfordringene i dårlige tider. Stoltenberg II-regjeringen vil om et år ha bak seg fire år med bonanza i norsk økonomi. Men modellen står seg også i dårlige tider, og da vil det være behov for å mane til kollektiv fornuft, til moderasjon og framfor alt til å ta i bruk private løsninger der det er mer effektivt, f.eks. frivillig sektor. Fellesskap er veldig mye mer enn stat og kommune. Det har dessverre ikke denne regjeringen fått med seg i den nordiske velferdsmodellen.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:29:28]: Det er helt sikkert en del ting som egner seg best under fire øyne, men hvis representanten Sponheim lover ikke å si det til noen, vil jeg si til ham at Venstre har hatt en betydelig rolle i byggingen av det norske velferdssamfunnet. Historisk har Venstre stått for veldig mye av de samme verdiene, troen på fellesskap. Castberg og Knudsen er viktige arkitekter for den norske velferdsmodellen. Det skal Venstre ha ære for.

Det jeg er urolig for når det gjelder Venstre, er de gangene Venstre samarbeider med Høyre og Fremskrittspartiet, for de står for andre verdier, som bryter på viktige områder med fellesskapstanken i den norske modellen.

Jeg mener at private har en plass, og det sa f.eks. Harlem Brundtland-regjeringen i langtidsprogrammet i 1993. Da hadde vi en omtale av betydningen av private som et supplement og også som en viktig samarbeidspartner for det offentlige. Det betyr jo at vi samarbeider med private, både de ideelle private, Frelsesarmeen, Diakonhjemmet, Lovisenberg Sykehus, men også ikke-ideelle private, som f.eks. i primærhelsetjenesten og fastlegeordningen.

Presidenten: Per-Kristian Foss – til oppfølgingsspørsmål.

Per-Kristian Foss (H) [10:30:40]: Etter å ha lyttet til statsministeren nå i denne spontanspørretimen og en rekke andre, skjønner jeg dem som sier at vi har en statsminister som for tiden er uten politiske visjoner om hva Regjeringen vil fremover. For det som åpenbart underholder statsministeren mest nå, er to ting: Det ene er å erte Fremskrittspartiet – det får så være – det annet er å se frem til å komme i opposisjon og fortsette å erte daværende regjeringspartier.

Men viktigere er kanskje det at statsministeren nå, også i denne spontanspørretimen, har avlyst det han proklamerte fra Sørmarka, nemlig at valget i 2009 skulle være en folkeavstemning om velferdsstaten. Kanskje har statsministeren da funnet ut at den nordiske velferdsstaten, som den norske er en del av, for tiden forsvarer stort sett av høyredominerte regjeringer i Norden. Kanskje har statsministeren også kommet til den konklusjon at det faktisk er mer privat i en rekke av våre naboland, fremmet av sosialdemokratiske regjeringer. I Sverige er det langt flere innslag av private skoler, fremmet av sosialdemokratiet i tidligere regjeringer, enn i Norge. Det er det samme i helsesektoren. Den er langt mer privat i Sverige og Danmark, fremmet av sosialdemokrater, enn i Norge.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:31:51]: Først: Når det gjelder det å erte politiske motstandere, vil jeg si at jeg opp gjennom årene har hentet mye inspirasjon fra Per-Kristian Foss til å utvikle den egenskapen, og takker for inspirasjonen.

For det andre vil jeg si at jeg må vel nesten ta det som en kompliment at Per-Kristian Foss nå sier at jeg «for tiden» ikke har visjoner, for det betyr jo at jeg på et eller annet tidspunkt har hatt det. Det er også mer enn han pleier å gi meg av komplimenter.

Så er det slik at jeg mener at det norske velferdssamfunnet kjennetegnes ved at det offentlige må ta hovedansvaret. Men det er plass til private. Og som jeg prøvde å forklare i stad, er det altså slik at f.eks. hele fastlegereformen bygger på at vi har private leger. Fastlegene er i all hovedsak privatpraktiserende leger. Vi har et omfattende samarbeid med private, ideelle organisasjoner i helsevesenet, i rusomsorgen osv. Vi har også kommersielle, som Volvat. Daværende nestleder i Arbeiderpartiet forklarte at det var viktig at vi samarbeidet også med Volvat, så tidlig som i 1993.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:33:01]: Denne våren har statsministeren både vært sjenerøs og rundhåndet. I lønnsoppgjøret punget statsministeren ut med 100 milliarder kr i framtidige ekstra utbetalinger over statsbudsjettet. LOs Per Østvold har sagt han er overrasket over hvor mye penger Arbeiderpartiet har lagt på bordet, men hevder at dette var noe partiet måtte gjøre, for Arbeiderpartiet visste at kritikerne i LO måtte få sitt, for å unngå konflikt. Østvold sier at LO aldri har dratt så mye penger ut i et lønnsoppgjør noensinne.

Jeg skal ikke spørre om lønnsoppgjøret, men jeg skal spørre om politiske prioriteringer. Denne regjeringen sier jo at den vil bruke de store pengene på de viktigste spørsmå-

lene. For Kristelig Folkeparti er det avgjørende viktig at vi bygger et samfunn med plass til alle. Vi må dessverre konstatere, til tross for de flotte slagordene som statsministeren har gjentatt her i dag, at utviklingen går i feil retning når det gjelder fattige. Utviklingen går i feil retning når det gjelder å inkludere yrkeshemmede i arbeidslivet. Det er blitt flere, ikke færre fattige, og antallet nye mottakere av uføreytelser vokser like mye som før.

Nå står statsministeren sikkert allerede og verker etter å fortelle hvor mye mer penger denne regjeringen har brukt enn den forrige regjering gjorde når det gjelder målrettede tiltak mot fattigdom. Det skulle da virkelig også bare mangle, så mange ekstra milliarder som denne regjeringen har hatt til disposisjon i denne perioden, at den ikke har brukt penger, og mer penger, på tiltak for å forebygge fattigdom.

Men nå står vi mot slutten av denne stortingsperioden og må konstatere at det virker ikke, statsminister! Da er spørsmålet: Når vi ser denne utviklingen, som går i feil retning, ser statsministeren at det nå kan være behov for å gå til Stortinget og invitere til et samarbeid om å ta noen nye grep, sette inn noen nye målrettede tiltak for institusjoner for rusomsorg, gjeldsordning for gjeldsofre og kapasitet i barnevernet, og målrettede tiltak for mennesker som har store fattigdomsproblemer?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:35:06]: La meg først bare knytte noen få kommentarer til lønnsoppgjøret, siden representanten tok opp det i innledningen til spørsmålet sitt. Det er riktig at vi forhandlet fram en avtale om pensjon i privat sektor, der også staten la inn en del penger. Det gjorde vi fordi det var riktig av oss å gjøre det, for å sikre en god avtalefestet pensjon fra 62 år. Vi har sagt hele tiden at vi er opptatt av at man skal ha en god AFP-ordning fra 62 år. Det har vi fått på plass nå i privat sektor.

Det andre var at vi så jo allerede tidlig at det som kalles levealdersjustering, hadde stor virkning på folketrygden, og derfor hadde vi en mildere innfasing av ordningen. Det er innenfor pensjonsforliket. Det innebærer at vi får på plass en veldig god pensjonsreform, som bl.a. gjør det mulig for folk å gå av fra 62 år med en god pensjon og likevel jobbe fritt ved siden av uten noen som helst avkorting. Det er en pensjonsreform vi er veldig fornøyd med. Jeg tror ingen andre hadde forhandlet fram en bedre avtale, for å si det slik, enn det Regjeringen oppnådde gjennom de forhandlingene.

Så når det gjelder fattigdom: Fattigdom handler om veldig mange ulike typer mennesker, og vi ønsker selvsagt å samarbeide med Stortinget om både å forbedre eksisterende tiltak og å utvikle nye tiltak. Men nettopp fordi det handler om så mange ulike mennesker, er det så mange mål på om vi lykkes eller ikke. På noen områder lykkes vi. For eksempel er en halvering av arbeidsløsheten en enorm seier i kampen mot sosial ulikhet. Det at vi har bedret en del stønadsordninger, f.eks. arbeidsløshetsstrygden, som ble kuttet under den forrige regjeringen, er et bidrag til å redusere fattigdom. Det viktigste vi gjør nå, er å gjennomføre kvalifiseringsprogrammet, som handler om å gi et godt tilbud til dem som er langtids mottakere av sosialhjelp, ved opplæring og kvalifisering som gjør at de slipper å være mottakere av langtids sosialhjelp.

Minstepensjonen er hevet med nesten 11 000 kr, og vi har satt inn andre tiltak for å bedre vilkårene for dem som har minst.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:37:14]: Statsministeren gjentar nå mange gode ting som denne regjeringen har gjort i denne perioden. Men han svarer ikke på spørsmålet.

Problemet er at denne regjeringen, som skulle avskaffe fattigdommen, har kjempet mot fattigdommen i hele denne perioden, og fattigdommen har vunnet. Det er det som er situasjonen. Og da er spørsmålet: Hvilke nye grep har den regjeringen som skulle bekjempe og avskaffe fattigdommen, å komme til Stortinget med? I revidert nasjonalbudsjett har vi lett med lys og lykte, og vi finner ingenting. Mitt spørsmål til statsministeren er: Vil statsministeren i Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett være med på å ta nye grep overfor bl.a. de spesielle gruppene som han nevnte?

Problemet er at vi ikke inkluderer disse gruppene på arbeidsmarkedet, til tross for at vi har tidenes sterkeste arbeidsmarked, som statsministeren selv sa. Vi må tilbake til 1960-tallet for å finne et bedre arbeidsmarked. Og da er spørsmålet: Vil statsministeren ta initiativ til at vi i Stortinget kan ta noen nye grep for å bekjempe fattigdom?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:38:22]: Jeg tar gjerne initiativ til nye grep for å redusere sosial ulikhet, for å bekjempe fattigdom. Regjeringen jobber med det kontinuerlig. Vi jobber med det i disse dager. Vi kommer til å legge fram nye forslag, og vi kommer også med forslag i statsbudsjettet. Så vi jobber løpende, kontinuerlig med forslag som kan bidra til å hjelpe dem som har lite fra før av. Vi har, som jeg har sagt, allerede gjort noe. Vi har økt pensjonen med rundt 11 000 kr for enslige minstepensjonister. Vi ser på ytterligere tiltak for å bidra til å redusere fattigdom.

Vi kommer alltid til å ha mål vi kommer til å strekke oss mot. For eksempel har det stått i alle de programmene jeg har vært med på å vedta i mitt politiske liv: arbeid for alle. Det betyr jo ikke at vi når målet om arbeid for alle bokstavelig talt, ved at absolutt alle har arbeid. Selv i dag er det rundt 40 000 mennesker som går på arbeidskontoret og ikke får jobb. Men vi har likevel målet om arbeid til alle.

Målet om å avskaffe fattigdom er et mål vi alltid kommer til å strekke oss mot, selv om vi ikke nødvendigvis når det 100 pst. Akkurat som vi ikke når målet om arbeid til alle 100 pst., skal vi alltid strekke oss mot det.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:39:40]: Jeg forstår godt at statsministeren har utfordringer i spørsmålet om kampen mot fattigdom, for sannheten er jo den at aldri har lønnsforskjellene vært større, aldri har vi hatt så mange minstepensjonister under fattigdomsgrensen. I sin helhet har vi aldri hatt så mange under fattigdomsgrensen. Vi har 700 000 som nærmest står utenfor arbeidslivet. Det er en betydelig arbeidskraftreserve, som Regjeringen ikke gjør noen ting for å utnytte.

Tidligere i spørretimen i dag synes jeg statsministeren avslørte seg, for Regjeringen forsvarer økte skatter og avgifter med at det blir en økt kjøpekraft på 3 pst. på grunn av lønnsoppjøret. Alle disse menneskene vi snakker om i forbindelse med fattigdom, vil ikke være med i den typen lønnsforhøyelser som vi har nå, og de vil ikke oppnå den økte kjøpekraften. Dermed vil skatte- og avgiftsøkningen fra Regjeringen slå negativt ut bare for én gruppe, og det er disse 700 000 menneskene som står utenfor arbeidslivet. Så her synes jeg statsministeren kan prøve å rense samvittigheten sin med hensyn til disse gruppene.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:40:49]: Det er mye ugjørt når det gjelder sosial urett i Norge, men det som er felles for det vi skal gjøre når det gjelder å bekjempe sosial urett, gi mer til dem som har lite fra før av, er nettopp at vi må satse mer på fellesskap, mer på sosial utjevning. Og det er denne regjeringen som står på de verdiene, mens høyrepartiene tradisjonelt har gjort andre valg når de har hatt makt og innflytelse – som for eksempel Fremskrittspartiet. Da de samarbeidet med Høyre i forrige stortingsperiode, valgte de å kutte i trygdeordningen for dem som hadde minst, kutte i arbeidsløshetsstrygden for å finansiere skattelette for dem som har mest. Det er resultatet når Høyre og Fremskrittspartiet samarbeider.

Vi skal sørge for ikke bare at de som har lønninger, får økt kjøpekraft i år. Vi skal sørge for at også de som lever av stønader og trygd, får økt kjøpekraft. Derfor er vi nå midt oppe i et pensjonistoppjør, der vi nettopp skal få på plass en vekst i trygdene som gjør at også de trygdede får en bedring i kjøpekraften, får en inntektsutvikling som er god. Vi er opptatt av å få til løsninger som gjør at vi også reduserer sosial ulikhet (presidenten annonserer neste taler) og hever dem som har minst.

Presidenten: Erna Solberg – til oppfølgingsspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:42:05]: Av og til synes jeg statsministeren går på autopilot når han svarer på denne typen spørsmål.

Noe av det mest interessante som har skjedd med denne regjeringen, er at den er blitt litt mer edruelig i den kompliserte og vanskelige fattigdomsproblematikken. Men når statsministeren later som om han har prioritert dem som er svakest, er jo ikke det riktig. Den veksten man har hatt i inntektene, har man brukt mindre av til målrettede fattigdomstiltak enn det den forrige regjeringen gjorde med den veksten man da hadde.

Så er det sånn at det er mange små tiltak som bidrar til at vi gjør noe med de store utfordringene. Det ene er å sørge for at sosialhjelp ikke går vi arv. Derfor må vi ha tiltak til ungdom og barn i faresonen. Det andre er å sørge for at ungdom som havner utenfor og er på vei inn i sosialhjelpen, blir snudd i døren med en gang, sånn at vi sørger for at de ikke venner seg til å gå på sosialhjelp, men er i aktivitet. De nås ikke med kvalifiseringsprogrammet. De nås ikke med tiltakene som Regjeringen har. Det foreslår vi i revidert nasjonalbudsjett å gjøre noe med. Vil statsministeren støtte oss i det?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:43:14]: Jeg har i mange år understreket at fattigdom er et komplisert problem. Det gjør det ikke mindre alvorlig. Det gjør det på mange måter mer alvorlig, fordi vi vet for eksempel at veldig mye av fattigdommen i Norge er knyttet til rus. Det å bekjempe rusproblemer er en krevende og vanskelig oppgave. Vi vet det er knyttet til psykiatri. Derfor betyr det for eksempel at når vi nå bruker betydelige ekstrasummer på å ruste opp psykiatrisk behandling her i landet, er det et helsetiltak, men det er også et viktig fattigdomstiltak. Så vet vi at den viktigste årsaken til sosial ulikhet i Norge er tilknytning til arbeidsmarkedet. Derfor er en halvering av arbeidsløsheten og en rekord i antall nye jobber et bidrag til å redusere sosiale ulikheter i Norge.

Så har representanten Solberg helt rett i at det er et ekstra problem at mange mennesker som går på sosialhjelp, blir varige mottakere av sosialhjelp. Enten skal man leve av egen inntekt i jobb, eller så skal man ha en trygd. Disse sosialhjelpsordningene er bare midlertidige ordninger. Det er grunnen til at vi har laget kvalifiseringsprogrammet, og derfor satser vi alt på det.

Presidenten: Laila Dávøy – til det siste oppfølgings-spørsmålet.

Laila Dávøy (KrF) [10:44:28]: Som statsministeren nettopp sa, rusmisbruk fører ofte med seg fattigdom. Likevel svikter Regjeringen i rusomsorgen. Det kjøres en anbudspolitik overfor ikke-kommersielle institusjoner i rusomsorgen i dag som truer tilbudet til hundrevis av brukere, dette til tross for at EØS-avtalen åpner for unntak fra anbudskravet.

Kristelig Folkeparti inviterte til høring om dette forrige uke. Tilbakemeldingen var entydig fra mer enn 20 institusjoner. Rusbehandlingen i Helse Sør-Øst-området er i oppløsning, pasienter avvises, køene vokser, institusjoner som har drevet godt i mange tiår, er på vei mot avvikling, og mange ansatte har allerede fått sin oppsigelse – alt dette på grunn av Regjeringens anbudspolitik og aversjon mot private ideelle institusjoner.

I spørretimen for en måned siden uttrykte statsministeren forståelse og lovet å se nærmere på dette. Situasjonen er langt verre nå. Har han fått sett på saken? Vil han nå gripe inn? Til høsten er det faktisk for sent.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:45:34]: For det første merker jeg meg – og det er i og for seg helt greit – at signalene fra ulike partier i opposisjonen er veldig sprikende. Fra Høyre og Fremskrittspartiet har vi hørt ønske om mer privatisering, mer konkurranse og mer anbud i velferdsproduksjonen. Hvis det skal være anbud og konkurranse, er det klart at da vil noen få anbudet, og da vil de få noe å drive med. Andre vil ikke få anbudet, og da får de ikke noe å drive med. Slik er det når det er konkurranse og anbud. Høyre og Fremskrittspartiet vil ha mer av det.

Kristelig Folkeparti tar til orde for en noe annen modell, nemlig at man skal ha anbud og konkurranse, ikke for de private kommersielle, men bare for de ideelle. Om det går an å foreta den type avgrensninger, ser vi nå på.

Det har kommet et forslag fra Stortinget som Regjeringen går igjennom. Men også hvis man avgrensner anbudene og kontraktsforhandlingene bare til de ideelle, så vil det være noen som får, og noen som ikke får. Så det at noen ikke får, vil være et resultat av at en velger mellom flere tilbydere.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:46:46]: Statsministeren har trippet litt gjennom hele spørretimen etter å få gå løs på spørsmål om renteutviklingen og det lønnsoppgjøret vi forhåpentligvis snart har bak oss.

Jeg hadde gleden av, må jeg vel ha lov å si, å våkne til nyhetene kl. 06 i dag tidlig og allerede da kunne høre statsministerens stemme, hvor han gav uttrykk for irritasjon over uttalelser fra NHO-sjefen, som i går hadde mant til moderasjon i tradisjonell stil: Vi må være forsiktige og tenke på konkurranseutsatt sektor, og bruker man mer penger på ett område i statsbudsjettet, så får man bruke mindre på andre områder, osv. Jeg skvatt litt ved at statsministeren brukte så sterke ord som han gjorde. Det er viktig, men også noe rituet over at noen har som oppgave å mane til moderasjon og forsiktighet.

Det er i hvert fall ikke mitt anliggende her å ha noen mening om hvem som bør være vinnere og tapere i et lønnsoppgjør. Jeg har stor forståelse for at offentlig ansatte, som gjør en stor jobb, har helt legitime krav. Det er partene som avgjør resultatet og hvem som blir vinnere og tapere. Mitt anliggende som politiker er å ta ansvar for helheten. Hva gjør denne helheten med oss alle? Steller vi oss slik at vi alle blir skadelidende? I så fall må vi i politikken handle.

Derfor var det jeg med litt overraskelse hørte statsministeren med litt bred penn si at det er ingen fare for at denne situasjonen kan legge noe press på renta, faktisk antydnet han at det å mane til moderasjon, slik jeg opplevde at NHO-sjefen gjorde, i seg selv kan bidra til å få opp renta. Jeg undrer meg veldig over dette. Jeg vil derfor bruke denne anledningen til å utdype det. Jeg har også lyst til å ta med sitater fra sentralbanksjefen, som møtte i Stortinget til høring rett før helgen. Han sa:

«Aldri før har norsk arbeidskraft vært så dyr i forhold til arbeidskraft i andre land.»

Og han svarte på spørsmål fra undertegnede:

«Når vi er opptatt av at kapasitetsutnyttningen i økonomien må komme ned, har det også sammenheng med at vi allerede er på en nominell lønnsveksttakt som ikke er opprettholdbar over tid.»

Sterkere advarsler er det vanskelig å komme med: Nå må vi alle moderere oss og holde igjen, ellers kan vi gjøre mer skade enn gagn. Er statsministeren enig i at fra nå av trenger vi en moderasjonslinje i lønnsdannelsen framover?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:49:01]: Det jeg reagerte på fra NHOs side, var at NHO valgte å gå ut og kritisere staten og statsoppgjøret. For det første mener jeg at man der er kommet fram til et godt og forsvarlig oppgjør. Jeg mener at statsansatte som jobber på sykehusene, i forskningsinstitusjonene, i Forsvaret, i politiet og med mange andre viktige oppgaver i samfunnet, fortjener de lønnspå-

slagene de nå har fått. Jeg synes det er underlig at NHO-sjefen velger å kritisere alle de tusener ansatte som jobber med velferd, forskning, kunnskap i offentlig sektor. Det er den ene grunnen til at jeg valgte å svare på kritikken fra NHO-sjefen, som kritiserte det oppgjøret staten hadde inngått med de statlig ansatte.

Den andre grunnen er at jeg synes det er underlig å høre ham kritisere oss for det oppgjøret vi har inngått, med en ramme på rundt 6 pst., når topplederne i de største norske bedriftene har hatt lønnsvekst på over 20 pst. Man skal være veldig varsom med å representere ledere som har over 20 pst. i gjennomsnittlig lønnsvekst på store lønninger, og så være kritisk til ansatte i helseforetak, i universiteter og høyskoler, i politiet, i Forsvaret og andre steder, som får 6 pst. lønnsvekst. Det reagerte jeg på, og derfor svarte jeg på kritikken fra NHO-sjefen når han valgte å gå ut mot Regjeringen.

Det tredje var at jeg mener at når dette lønnsoppgjøret er innenfor de rammene som er forutsatt – Norges Bank regner omtrent denne lønnsveksten i sine framskrivninger – er det ikke grunnlag for å si at lønnsoppgjøret øker presset på renta eller gir ny informasjon som tilsier økt rente. Og når han likevel sier det, så mener jeg at han uttaler seg på en måte som norsk økonomi ikke er tjent med.

Lars Sponheim (V) [10:50:54]: I tillegg har da også Norges Banks sjef sagt til Stortinget at den type lønnsvekst som vi har hatt nå gjennom dette lønnsoppgjøret, er det ikke mulig å fortsette med. Da vil vi gjøre kollektiv skade på økonomien vår. Derfor er det etter mitt skjønn også viktig at landet har en statsminister som i denne situasjonen, selv om det kanskje ikke er det mest populære en kan gjøre, maner til moderasjon.

Så er jeg enig i at trenger vi moderasjon, som jeg mener vi trenger framover for å ta vare på verdiene i norsk økonomi, må de moderere seg mest som har mest. Det er på en måte solidaritetslinjen i norsk lønnsdannelse jeg mener vi må sterkere tilbake til, f.eks. ved neste års oppgjør, som også en del tar til orde for.

Men så er det slik at vi har hatt et dyrt lønnsoppgjør, selv om det kanskje er innenfor prognosene. Det er ikke bærekraftig, sier sentralbanksjefen. Vi har fått levert et revidert nasjonalbudsjett som er på den ekspansive siden. Og statsministeren har så langt i sin regjeringstid heftende ved seg at det har vært 14 renteøkninger.

Ser statsministeren at noe av det som skjer denne våren, selv om det ikke er ønsket fra hans side, kan bidra til at vi får, isolert sett, en norsk renteøkning som ikke er ønskelig?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:52:02]: Jeg mener det er viktig at vi har ansvarlige lønnsoppgjør, og at det vises tilbakeholdenhet og moderasjon. Det mener jeg er viktig, for over tid må lønnsveksten i Norge speile produktivitetsutviklingen i industrien. Det er den norske modellen for lønnsfastsettelse. Det mener jeg er en god modell, som vi må videreføre. Derfor mener jeg også det er interessant at en del forskere nå har tatt til orde for at vi bør forsøke å reetablere en form for solidaritetsalternativ, der vi får et nytt og mer forpliktende samarbeid mellom

partene i arbeidslivet, for å sikre ansvarlige lønnsoppgjør i fortsettelsen.

Mitt poeng var bare at når vi har et lønnsoppgjør på linje med det som er forutsatt både fra Norges Bank og fra andre som har anslått lønnsveksten – det er lagt inn i renteberegningene – er det galt å si at lønnsoppgjøret nå gir ny informasjon som tilsier økt rente.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:53:18]: Som en liten sidekommentar må jeg si jeg merker meg den rørende flørten som pågår mellom Sponheim og statsministeren for øyeblikket. Det tyder på at Sponheim er i ferd med å søke mot et nytt partnerskap, og det kan vi jo ta til etterretning.

Så til lønnsoppgjøret. Jeg legger merke til de prinsippene som statsministeren nå trekker opp, som skal være bærebjelken i lønnsoppgjørene. Mye av det kan man være enig i. Men hvorfor gjelder ikke de prinsippene for landbruksoppgjøret, som også er et lønnsoppgjør? Der ser vi at Regjeringen sender regningen direkte videre til forbrukerne – til folk flest, til skattebetalerne – som altså kan risikere økt pris på matvarer som følge av at Regjeringen driver med en total ansvarsfraskrivelse på dette området.

Er det ikke snart på tide å finne andre virkemidler og andre metoder for landbruksoppgjøret enn dem vi har hatt gjennom all tid – som ikke gir forbedret utvikling for bøndene, og som bare fører til problemer?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:54:26]: Landbruksoppgjøret er *ikke* et lønnsoppgjør. Det er et oppgjør om rammevilkårene for selvstendig næringsdrivende bønder. Og de mottar ikke lønn, de mottar næringsinntekt.

For det andre er det slik at det denne regjeringen er opptatt av, er å sikre landbruket gode vilkår – det står i Soria Moria-erklæringen. Bøndene har i år hatt en mye dårligere utvikling enn forutsatt. Derfor får de altså et godt oppgjør for neste år som er forhandlet fram i år.

Det som kanskje ikke så mange har lagt merke til i landbruksoppgjøret, men som jeg mener er veldig viktig, er at som en del av landbruksoppgjøret gjennomfører vi også ganske omfattende strukturtiltak, modernisering av landbruket, når det gjelder håndteringen av melkekvoter, av samdrift og av andre ting, som gjør at vi kan få mer omstilling, et mer konkurransedyktig norsk landbruk. Det er et viktig element i landbruksoppgjøret.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:55:29]: Det er ingen grunn til at statsministeren trenger å hisse seg opp over at NHO har påpekt at vi står i fare for å få enda flere renteøkninger. Da Stoltenberg var i opposisjon, mente han at den ene renteøkningen, som kom våren 2002, var regjeringens ansvar alene, mens han nå sitter med ansvaret for 14 renteøkninger. Det er åpenbart overhodet ikke Regjeringens ansvar.

Vi har fått et lønnsoppgjør i offentlig sektor som er

over det Regjeringen la til grunn, og som også er over hva markedet hadde forventet.

Mitt spørsmål er i forlengelsen av det Sponheim tok opp, nemlig situasjonen for konkurranseutsatt industri, som Arbeiderpartiet, i likhet med LO, en gang var bekymret for, og som sentralbanksjefen nå har påpekt vil møte utfordringer på grunn av den sterke lønnsøkningen, en styrket krone og Regjeringens manglende strukturpolitikk. Hva vil Regjeringen gjøre fremover for å bidra til at konkurranseutsatt industri kan styrke sin konkurransevne, slik at vi unngår konkurser og utflagging av norske virksomheter?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:56:36]: For det første var det slik at allerede våren 2005, i god tid før valget 2005, spådde Norges Bank en renteøkning gjennom flere renteøkninger, fordi vi da hadde et unormalt lavt rentenivå. De varslet allerede da, før valget, at vi måtte være forbedret på å bringe rentene tilbake til mer normale nivåer. Så det tror jeg vi må erkjenne er noe som var varslet lenge før valget – og som også er en bakside av medaljen, ved at arbeidsløsheten har gått mye raskere ned og sysselsettingen mye raskere opp enn det vi trodde for kort tid siden.

Det andre er at jeg er veldig opptatt av å legge forholdene til rette for konkurranseutsatt industri. Det er grunnen til at jeg mener vi må ha et inntektspolitisk samarbeid som gjør at vi får ansvarlige lønnsoppgjør, og jeg tror på inntektspolitisk samarbeid. Det er også grunnen til at vi gjennomfører viktige strukturreformer. Kanskje er pensjonsreformen den største og viktigste vi gjennomfører, fordi den bidrar til at vi øker tilgangen av arbeidskraft, vi gjør det mye enklere å kombinere arbeid og trygd. Det er den største strukturreformen for å bedre vekstevnen i norsk økonomi som er gjennomført i Norge på mange tiår.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:57:55]: Som representanten Sponheim var inne på, touchet sentralbanksjefen spørsmålet om produktivitetsveksten i norsk økonomi. Lønns-gapet mellom norske arbeidstakere og utenlandske arbeidstakere er høyere enn noen gang. Vi har vært reddet av en sterk produktivitetsvekst, men sentralbanksjefen understreket at den nå var fallende. Og det gir jo grunn til bekymring.

Så ser vi lite av hva statsministeren og Regjeringen ønsker å gjøre i offentlig sektor. Det vi har sett, er i realiteten et hodeløst angrep på frivillige organisasjoner i rusomsorgen, i form av en helt hodeløs anbudspolitik som kommer til å skape mer utgifter enn de inntekter man regner med å spare. Det bør man legge bort og heller satse på noe helt annet. Derfor var det interessant å høre at statsministeren snakket om solidaritetsalternativet. Jeg vil spørre statsministeren: Vil han ta noe initiativ overfor partene i arbeidslivet for å få et nytt solidaritetsalternativ?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:59:00]: Jeg vil i hvert fall drøfte med partene hvordan vi skal legge til rette for et ansvarlig lønnsoppgjør neste år. Det er da et såkalt

mellomoppgjør. Jeg tror at det viktige er at jeg drøfter det med partene først, før Regjeringen går ut og erklærer noen bestemte hensikter når det gjelder hvordan dette best bør gjøres – i respekt for partene, for det er et trepartssamarbeid.

Jeg er av politisk overbevisning sterk tilhenger av at vi har et samarbeid. Jeg tror at det velorganiserte arbeidsmarkedet, de sterke, ansvarlige arbeidstakerorganisasjonene vi har i Norge, har gjort at vi har kunnet ha en lavere arbeidsløshet og høyere sysselsetting og likevel en mer ansvarlig lønnsutvikling enn de aller fleste andre land. Når man reiser til andre land og sier at antallet registrerte arbeidsløse er 38 000 og lønnsveksten ikke er mer enn 5–6 pst., er de meget imponert over det. Vi må ta vare på det og passe på at vi ikke gjentar feil fra tidligere, hvor lønnsveksten har kommet helt ut av kontroll.

Så jeg vil gjerne snakke med partene. Men hva vi skal snakke om, tror jeg vi må snakke med dem om først.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgings-spørsmål.

Trine Skei Grande (V) [11:00:14]: Først vil jeg bemerke at hvis Siv Jensen oppfattet det som skjedde mellom statsministeren og Lars Sponheim som flørtning, kan hun ikke være spesielt romantisk anlagt.

Jeg har lyst til å stille et spørsmål til statsministeren. Jeg har bare et lite grunnfag i sosialøkonomi, og statsministeren har nok mange flere vektball å brife med, men høy rente er kanskje det som gjør at det overføres mest penger fra fattige til rike, fra fattige generasjoner til rike generasjoner, fra fattige kommuner til rike kommuner. Det er ingen ting som omfordeler så mye penger som høy rente – i motsatt lei av det de aller fleste partiene her ville sagt at man ønsker å gjøre. Likevel opptreter finansministeren som om vi bare har nådd et normalisert rentenivå nå. Det er liksom ikke et ønske om å komme ned på det nivået de borgerlige partiene klarte i sin tid. Det er faktisk slik at nå har det normalisert seg, og renta er ikke lenger så nøye for omfordeling. Jeg lurer på om statsministeren har den samme oppfatning, med sin bakgrunn.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:01:22]: For det første tror jeg nok at grunnen til at finansministeren viste til at vi har kommet tilbake til et normalt rentenivå, er at det varslet Norges Bank før valget i 2005. Så det var noe vi måtte være forberedt på uansett. Det betyr ikke at vi ikke ser at det er problemer knyttet til økte renter. Det er derfor vi holder igjen og er varsomme med pengebruken, nettopp fordi vi er opptatt av alle dem som f.eks. er i etableringsfasen, som sliter når rentene går opp.

Hvis realrenten, altså renten etter at en har trukket fra prisstigningen, øker, da omfordeler man penger fra de som har gjeld, til dem som har fordringer. Det er i noen grad å ta fra dem som har lite, og gi til dem som har mye. Men vi vet også at de aller fattigste i Norge ikke har gjeld, så de rammes ikke av økt rente. Tvert imot vet vi at noen av dem faktisk har formue og slik sett tjener på det. Uansett har økt realrente veldig vilkårlige og til dels urimelige fordelings effekter. Derfor må vi holde

igjen og være forsiktige for å unngå ytterligere renteøkning.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Per Sandberg (FrP) [11:02:34]: Når fløkten og et eventuelt partnerskap mellom Stoltenberg og Sponheim allerede har vært et tema, er det kanskje grunn til å nevne at i neste uke vil flertallet i denne sal stemme for en ny ekteskapslov, mot Fremskrittspartiets og Kristelig Folkepartis stemmer. Da vil det kanskje bli reelt at Stoltenberg og Sponheim ganske raskt inngår det ekteskapet, slik at velgerne får avklart situasjonen før valget i september neste år.

Men mitt spørsmål går i retning av at det er vår, og det er streik. Min utfordring til statsministeren er selvfølgelig ikke at han skal kommentere konflikten mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Jeg ønsker heller ikke at statsministeren skal ta utfordringen i at det er hans venner i fagforeningene som nå streiker, men mer kommentere konflikten på et generelt grunnlag.

Det er tverrpolitisk enighet om at streikeretten skal bevares, og det er tverrpolitisk enighet om at helse og liv skal stå i fare før man griper til tvungen lønnsnemnd. Men det som kjennetegner streikene denne våren, er at det er monopolet som streiker. Det betyr at det nærmest bare er de streikende som tjener på det, og de som er uskyldige, taper. Arbeidsgiver taper ikke på det, og arbeidstakeren taper ikke på det.

For å ta eksempelet med lærerne som nå streiker: De har full lønn, mens kommunene faktisk jubler fordi de sparer 17 mill. kr hver eneste dag. Det er enkelte kommuner som faktisk vil redde budsjettsituasjonen gjennom streiken nå. Da har streik fått en helt annen dimensjon. Når monopolet blir så stort og svært at det rammer bredere og bredere, vil streikevåpenet bli så sterkt etter hvert at noen får et sterkere våpen enn andre. Det samme så vi under streiken i Avinor. Der var det bare uskyldige som ble rammet. Arbeidsgiver og arbeidstakerne ble nærmest ikke rammet i det hele tatt.

Jeg ønsker statsministerens kommentar til denne utviklingen – når monopolet streiker på denne måten.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:04:39]: Først vil jeg si at den nye ekteskapsloven er jeg for. Jeg mener at uavhengig av kjønn skal kjærligheten seire, og folk skal få lov til å inngå ekteskap selv om de er av samme kjønn. Det mener jeg er en modernisering av Norge som jeg er stolt av at denne regjeringen har tatt initiativ til. Jeg merker meg at Fremskrittspartiet vil stemme mot det. Jeg mener det er bra at Venstre er for. Det er i pakt med en god tradisjon i Venstre om å vise toleranse og respekt for mangfold. Det er en tradisjon jeg gjerne vil være med på å støtte oppunder.

Når det så gjelder monopolet som streiker, er jeg litt usikker på hva representanten Sandberg mener. I Fremskrittspartiets partiprogram står det at fagforeninger er «monopol-lignende» organisasjoner, og at det er negativt for arbeidsmarkedet. Det er ikke min vurdering av fagforeninger. Min vurdering av fagforeninger er at de faktisk har vært et

viktig redskap til å gi mennesker trygghet, til å gi mennesker inntekt og til å gi dem sosial sikkerhet. Derfor er jeg tilhenger av at vi har et velorganisert arbeidsliv med sterke, ansvarlige fagforeninger. Det er det ikke bare jeg som mener. Det er også ganske mange forskere som har sett på det norske samfunnet og kommet til at én grunn til at vi har greid å fordele inntekt mer rettferdig, eller mindre urettferdig enn andre land, er nettopp at vi har sterke fagforeninger. Så jeg er simpelthen uenig i at fagforeninger er monopol-lignende organisasjoner. Hvis den enkelte arbeidstaker selv skulle forhandle om lønn, ville vi hatt mye større lønnsforskjeller, mye større sosial utrygghet, og det ville ført til en kraftig svekking av arbeidstakernes rettigheter. Fremskrittspartiet er mot sterke fagforeninger. Jeg er for. Det er en stor forskjell mellom denne regjeringen og Fremskrittspartiet.

Så er det alltid tragisk når det er streik. Det tror jeg alle mener. Tredjepart rammes, men også kommuner som ønsker å gi befolkningen sin et godt tilbud, rammes, for vi driver jo kommunene for at folk skal få skoler. Og når skolene streiker, er det et problem for mange.

Per Sandberg (FrP) [11:06:46]: Jeg vet ikke om statsministeren bevisst misforstår, eller om det var jeg som var litt uklar. Jeg snakker ikke om fagforeningene som monopol, det gjør ikke Fremskrittspartiet. Vi snakker om profesjonene.

Det er slik at 95 pst. av lærerne i Norge jobber i offentlig sektor. Derfor får de en dimensjon og en kraft som ingen andre arbeidstakere har. Det samme gjelder Avinor, som har ansatte ved 46 flyplasser. Da har man monopol. Profesjonene her har monopol på å drifte flyplasser. Og når disse går til streik, får de en helt annen slagkraft enn andre som bruker streik som våpen. Og det er jo i en slik situasjon at Regjeringen kanskje burde se på streikeretten i forhold til det som oppstår i monopolsituasjoner. Det fører meg over til at Regjeringen kanskje, likeens som Fremskrittspartiet, i større grad bør se på en modernisering av offentlig sektor. Når det gjelder Avinor, er det slik at hvis en splitter opp Avinor, får en selvstendige enheter på flyplassene, slik at det blir konkurranse mellom flyplassene og de ansatte. Det samme kan man gjøre med lærerne, med en større andel private skoler bl.a.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:07:54]: Jeg viser til det som også står i Fremskrittspartiets program. Der står det at fagforeninger er «monopol-lignende» organisasjoner, og at det ikke er bra for arbeidsmarkedet at man har den type organisasjoner. Jeg mener det er bra, og jeg mener at fagforeninger spiller en veldig viktig rolle i Norge for nettopp å sikre arbeidstakerrettigheter og lønn.

Så skjønner jeg at når det er streik i offentlig sektor, rammes tredjepart, og det er altså ofte ikke mulig å velge en alternativ løsning. Jeg er for en modernisering av offentlig sektor. Jeg er for en omorganisering av offentlig sektor. Men jeg kommer ikke til å gjøre det i den hensikt å svekke lønnstakerne. Jeg mener at lærere, omsorgsarbeidere, helsearbeidere, politifolk og mange andre har krav på gode lønninger, og jeg mener at de har krav på organisasjoner som taler deres sak. Så har vi spilleregler og systemer for hvor-

dan det håndteres. De spillereglene har jeg tenkt å respektere, ikke gå til angrep på, slik Fremskrittspartiet har gjort ved mange anledninger.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Ine Marie Eriksen Søreide.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:09:02]: Jeg skal naturlig nok ikke gå inn i de pågående lønnsforhandlingene. Men i VG 21. mai kunne vi lese at Utdanningsforbundets leder, Helga Hjetland, mistenkte statsminister Stoltenberg for å tenke mer på finansiering av sin egen valgkamp enn på å skape verdens beste skole. Hjetland henviser til de tette båndene mellom Arbeiderpartiet og LO, og hun sier:

«Det er helt utrolig at folk ikke reagerer. De setter seg ned i den avsluttende meglingen og diskuterer valgkampstrategien. Midt i meglingen reiser han til Sørmarka for å skaffe seg penger til sin egen valgkamp. Det var ikke spesielt lurt. LO fikk være der, mens halve fagbevegelsen ikke får bli med.»

Jeg skal ikke sette meg til doms over hvem som har rett. Mitt spørsmål til statsministeren er ganske enkelt: Hvorfor setter han seg i en situasjon der det skapes mistanke om at dette er tilfellet?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:09:54]: Jeg har veldig god samvittighet i forhold til hvordan vi har håndtert oppgjøret, både i kommunal sektor og i statlig sektor. I statlig sektor nådde vi fram til avtale med alle organisasjonene, også de som representerer utdanningsgruppene. Tidligere i dag er jeg blitt kritisert for at det har vært et for sjenerøst oppgjør i statlig sektor. Jeg er uenig i det, men det er et ansvarlig oppgjør.

I kommunal sektor er man kommet fram til enighet med mange, men ikke med alle – bl.a. er lærerne i den gruppen. Da vil jeg si følgende: Det som er litt underlig å merke seg, er at Høyre nå tar opp det spørsmålet etter at Høyre overførte forhandlingsansvaret fra staten til kommunene. Det var det Høyre som gjorde i 2003 eller i 2004. Det kan man mene hva man vil om, man kan ha ulike meninger om det, men da å komme etterpå og være kritisk til måten staten håndterer oppgjøret på i forhold til lærerne, blir litt underlig – når man har gitt fra seg muligheten til å være forhandlingsmotpart for lærerne.

Det andre er at sist gang lærerne fikk et lønnsløft (presidenten klubber), var under den forrige arbeiderpartiregjeringsen, da de fikk et betydelig løft (presidenten avbryter) ...

Presidenten: Siv Jensen – til oppfølgingsspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [11:11:13]: Sannheten er jo at mange av dem som nå er i konflikt, er grupper som har bidratt kraftig til Arbeiderpartiets valgkampkasse, fordi de trodde på Arbeiderpartiets løfter om at bare de fikk makt og innflytelse, ville også lønnen øke.

Per Sandbergs spørsmål er høyst relevant, fordi det viser at på nesten alle områder i samfunnet som er underlagt offentlig monopol, er lønnen gjennomgående lavere enn i

yrker som er utsatt for mer konkurranse og mangfold. Derfor ville det være å gjøre både lærerne, sykepleierne og andre som i dag nærmest er i situasjoner med offentlig monopol, en tjeneste hvis man skapte mer mangfold og konkurranse, fordi det på alle andre områder har vist seg at det gjør noe med lønnsutviklingen. Jeg skjønner at det ikke er denne regjeringens politikk, og det er synd. Men vi er nå i en situasjon der lærerne gjennom denne streiken aktivt påfører sine egne kunder, altså elevene, en stor utfordring, ved at de streiker midt under eksamen og derved gir elevene store framtidsutfordringer.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:12:22]: Jeg tror vi alle erkjenner at det er et problem når det er streik, og jeg tror ingen setter pris på at man havner i den situasjonen. Men det er en del av et system for lønnsfastsettelse, der vi må respektere spillereglene. Det gjør denne regjeringen, og det gjør jeg.

For det andre er jeg ganske lei av at man stadig mistenkeliggjør Arbeiderpartiet for partiets samarbeid med fagforeninger – med LO og med andre organisasjoner. Det er et samarbeid jeg er stolt av, det er et samarbeid som gjør at vi er opptatt av å ivareta arbeidstakeres rettigheter her i landet. Det er en viktig del av vår politikk, og det står vi åpent fram og forsvarer – enten det er sykelønnsordning, arbeidsmiljølov eller andre ting.

Det må være et mye større problem for Fremskrittspartiet at de samarbeider med de aller rikeste menneskene i Norge, som gir dem millionstøtte, og så lover Fremskrittspartiet tilbake millioner i skattelette til akkurat de samme menneskene. Jeg har ikke tenkt å drive valgkamp på det nivået, men når Fremskrittspartiet om og om igjen mistenkeliggjør at vi samarbeider med vanlige norske lønntakere, er det lov til å minne om at de absolutt rikeste menneskene i Norge får store skattelettelser av Fremskrittspartiet, og så gir de stor støtte til Fremskrittspartiets valgkamp.

Presidenten: Vi går videre til det siste hovedspørsmålet.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:13:37]: Vi har en situasjon i skolen der stadig færre søker seg til lærerutdanningen. Vi har mange unge lærere som slutter i yrket. Vi har mange eldre lærere som er i ferd med å gå av med pensjon ganske snart.

Høyre har ved flere anledninger fremmet konkrete forslag om å lage rekrutteringsplaner for lærerne. Vi har i tillegg fremmet forslag om seniortiltak for eldre lærere for å beholde den kompetansen de har i skolen, lenger.

Framleggelsen av PISA- og PIRLS-undersøkelsene høsten 2007 medførte en ganske stor debatt, og etter hvert engasjerte til og med statsministeren seg i debatten og skulle skape verdens beste skole. Men så vet vi jo samtidig at det viktigste verktøyet for å skape en god skole er engasjerte og kompetente lærere. Det har vi heldigvis mange av i skolen, men vi trenger flere av dem. Da er det slik at Utdanningsforbundet har gjort beregninger som tyder på at vi årlig vil mangle ca. 1 000 kvalifiserte lærere i åra framover. De to siste åra, viser tall fra NAV,

er det blitt 3 500 nye ledige stillinger i utdanningssektoren.

I VG 21. mai sier Helga Hjetland:

«Jeg opplever at skoleverket forvitrer rundt Jens Stoltenberg og at han sitter og ser det forfaller. Vi har en meget stor lærermangel, vi har stadig flere ufaglærte i skolen og søknadene til lærerutdanningen er falt med 50 prosent på ti år.»

Da Høyre tok opp dette spørsmålet i spørretimen forrige onsdag, mente statsråd Solhjell at dette ikke var noen aktuell problemstilling, og at vi i dag har nok kvalifiserte lærere.

Da blir mitt spørsmål: Hvem mener statsministeren tar feil her? Er det Utdanningsforbundet og kommunene, som merker lærermangelen på kroppen, eller er det statsråd Solhjell som har feil virkelighetsoppfatning?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:15:22]: Jeg mener det er veldig bra at Høyre er engasjert i disse spørsmålene. Det er litt typisk at man kommer med mange forslag – det renner inn Dokument nr. 8-forslag på dette området – og at man ikke tenkte på noe av dette mens man selv satt i regjering.

For det andre tror jeg vi må erkjenne følgende: Når vi nå har rekordhøy sysselsetting, når vi har den laveste arbeidsløsheten på veldig, veldig mange år og svært mange bedrifter mangler arbeidskraft og gjør mye for å skaffe seg arbeidskraft, da sliter vi med rekruttering til veldig mange yrker. Det er baksiden av den medaljen som handler om at vi har veldig høy vekst, veldig mange i jobb. Da er det vanskelig å få en ekstra ansatt, enten det er i private bedrifter, i industrien eller i skolesektoren. Svaret på det er ikke økt arbeidsløshet. Svaret er å mobilisere mer arbeidskraft. Det jobber denne regjeringen med, enten det er pensjonsreform, kvalifiseringstiltak, arbeidsinnvandring eller andre ting. Det er det grunnleggende, det som er et rammevilkår for det vi skal gjøre i skolen.

Når det gjelder skolen, gjør vi flere ting. For det første har vi styrket kommunenes økonomi betydelig. Det er de som finansierer skolen – derfor er det ansatt flere lærere, og kommunenes økonomi har gjort dem i stand til det. Vi har varslet at det kommer en stortingsmelding om kvalitet i utdanningen og også en om lærerutdanningen. Selv om vi ikke har lagt fram meldingene, kan jeg nevne at noe av det vi bl.a. vil se på, er innholdet i lærerutdanningen – f.eks. behov for mer praksis, mer fordypning – og etter- og videreutdanning i forhold til behovet for kanskje lengre og mer kvalifiserende og kompetansegivende kurs istedenfor mange korte.

Jeg mener det også er et element i forhold til rekruttering til læreryrket at vi skal erkjenne at det er problemer, utfordringer og mye som ikke fungerer godt nok i den norske skolen. Det har vi gitt utrykk for. Men det er også veldig viktig å ikke svartmale, da gjør vi situasjonen verre.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [11:17:29]: Under normale omstendigheter ville jeg ha takket statsministeren for svaret, men det forutsetter at han svarte på det jeg spurte om. Det gjorde ikke statsministeren denne gangen heller.

Lærertettheten går faktisk ned, og gruppestørrelsen øker i kommunene. Det har skjedd mens Jens Stoltenberg har vært statsminister. Vi vet også at den stortingsmeldinga om lærerutdanning som statsministeren nå snakker om, der det sikkert kan være mulig å finne mange tiltak vi kan være enige om, har Stortinget ventet på siden høsten 2006. Da kom evalueringen av allmennlærerutdanningene. Statsråd Øystein Djupedal foretok seg ingenting for å få den meldinga fram til Stortinget, han foretok seg ingenting for å øke rekrutteringen til allmennlærerutdanningen.

Men jeg tror jeg er nødt til å gjenta det som var mitt spørsmål. Statsråd Solhjell stod her i spørretimen forrige onsdag og sa at det ikke var en aktuell problemstilling at vi har en stor rekrutteringsutfordring når det gjelder læreryrket. Helga Hjetland sier i VG 21. mai at det er en stor rekrutteringsutfordring, hun sier også at skoleverket forvitrer, mens Jens Stoltenberg sitter og ser på at det skjer. Det kan ikke være så veldig vanskelig (presidenten prøver å avbryte taleren) for statsministeren å vurdere om det er statsråd Solhjell eller om det er Helga Hjetland som har rett i sin beskrivelse.

Statsminister Jens Stoltenberg [11:18:37]: Skoleverket forvitrer ikke. Vi investerer betydelige midler, og vesentlig mer enn Høyre, i skole. Hvis det nå er slik at det går veldig dårlig med skolen, må det ha vært veldig elendig under Høyre. Denne regjeringen har sørget for vesentlig mer penger til skole enn det den forrige regjeringen, med Høyre i spissen, greide. I tillegg sørget de for å legge om forhandlingene for lærerne, slik at kommunene tok over det forhandlingsansvaret. Vi har sørget for mer penger, og vi kommer til å sørge for mer penger. Det er ingen forvitring i norsk skole.

En av hensiktene med meldingen vi skal legge fram, er nettopp å komme med en samlet framstilling av dokumentasjon, av analyser, og av hvor store rekrutteringsutfordringene er når det gjelder læreryrket. Vi har fått litt ulike rapporter og litt ulike forskningsresultater. Vi skal gå gjennom det og presentere en helhetlig framstilling av det. Vi skal uansett gjøre mer for å styrke rekrutteringen til læreryrket, bedre lærerutdanningen og styrke etter- og videreutdanningen av lærerne.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [11:19:48]: Denne regjeringen har blitt veldig flink til å prate om hva de skal gjøre i fremtiden, hva slags vurderinger de vil gjøre i fremtiden, og sier veldig lite om hvilke handlinger som faktisk er gjennomført.

Å rekruttere lærere handler om å bli tatt på alvor og å se helheten. Statsministeren gjorde et stort poeng i sin egen nyttårstale av hvor viktig skole var, og skapte store forventninger i Skole-Norge.

Utfordringene står i kø: Ungene våre blir syke av dårlig inneklima på skolen, Regjeringen fjerner rentekompen-sasjonsordningen. Resultatene i norsk skole blir dårligere, Regjeringen lovfester retten til bananer og gulrøtter. Skolen skriker etter kvalitet og kvalifiserte lærere, Regjeringen

går imot alle forslag om rekrutteringstiltak for lærere. Lærerne ber om kompetanseløft, Regjeringen går imot forslag etter forslag om etter- og videreutdanning for lærere. Elevenes behov for spesialundervisning øker, Regjeringen kutter 7 mill. kr i det nasjonale spesialundervisningssenteret. Bråk og uro er et kjempeproblem i norsk skole, Regjeringen går imot alle tiltak.

Når planlegger statsministeren å slutte å bare prate om skolesatsing, og å begynne å handle i tråd med det han prater om?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:20:56]: Denne regjeringen har rustet opp og kommer til å fortsette å ruste opp norsk skole. Det handler både om hva vi skal gjøre i framtiden, og også om hva vi faktisk har gjort.

Det kanskje viktigste vi har gjort, er å sette kommunene i stand til å bruke mer penger på skole. Derfor bevilges det mer penger nå enn noen gang til norsk skole, og mer penger bevilges til norske skoler enn da Fremskrittspartiet gjorde budsjettavtale med Høyre og de andre borgerlige partiene i forrige stortingsperiode. Vi har sørget for mer penger til skolen enn det Fremskrittspartiet og Høyre sørget for i forrige periode. Det er punkt én.

Punkt to: Vi har økt timetallet i skolen. Det har vi gjort både fordi vi mener det er et poeng at vi får flere timer og også fordi det har satt oss i stand til å styrke noen av de fagene der vi vet at elevene i norsk skole sliter mest – språkfag, realfag, matematikk. Det kommer på plass, pengene er bevilget, og det ansettes flere lærere. Det er noe vi allerede har gjennomført.

Vi har varslet at det kommer til å bli gjort mer for tidlig innsats, for vi ser at problemene ofte kommer tidlig i skolen. Mange flere tiltak kommer.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:22:08]: Det er ikke første gang vi snakker om skole og kvalitet i spørretimen, og det kommer vi helt sikkert til å gjøre igjen. Statsministeren har tidligere sagt, og sa også i dag, at flere timer var en enkel og sikker løsning for å skape kvalitet og mer læring i skolen. Dette vil jo skape et økt behov for lærere, lærere som vi ikke har, og som vi i hvert fall ikke har i framtiden.

For Kristelig Folkeparti er svaret på å skape en god skole ganske enkelt. Vi er enige med elever, lærere og foreldre som sier at læreren er en viktig ressurs og kanskje den viktigste, for å klare å skape en god skole. Da blir det feil svar å ha en svær diskusjon med en veldig engasjert kunnskapsminister som har som sitt største ønske å få lovfestet en ordning med frukt og grønt i skolene. Det utgjør mange lærerstillinger på flere skoler. Det blir helt feil svar å snakke om flere timer istedenfor å snakke om flere lærere. Det blir feil svar, som noen ønsker, å snikinnføre et nytt kull med unger i skolen, og det blir også helt feil å si nei til å videreføre etter- og videreutdanningen, som opposisjonen har foreslått.

Tror man virkelig at dette er rette grep for å skape en god skole for lærere i framtiden?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:23:18]: Kvalitetsutvalget, et eget utvalg av eksperter, ble nedsatt for å vurdere hva vi kan gjøre for å styrke norsk skole, og det var Trond Giske som nedsatte det i 2000. Da var det et ønske om å heve kvaliteten i norsk skole, de fremmet mange forslag, og mange av dem er fulgt opp i Kunnskapsløftet. Jeg tror, i likhet med det som utvalget og det som den daværende Bondevik II-regjeringen sa, at det å øke timetallet er ett av flere virkemidler for å bedre norsk skole. Det er ikke det eneste virkemiddelet, men det er ett viktig virkemiddel, for det gir oss mer tid og større mulighet til å undervise flere elever, spesielt i småskolen, der skoledagen er ganske kort. En bieffekt av at vi satses på kunnskap i skolen med flere timer, er at behovet for skolefritidsordningen blir mindre. Det tror jeg også en del setter pris på, fordi vi bl.a. får reduserte utgifter.

Så mener jeg at ordningen med frukt og grønt er et tiltak først og fremst for å bedre ernæringen. Jeg mener det er viktig for barn, men det er selvsagt ikke hele svaret (presidenten avbryter) ...

Presidenten: Odd Einar Dørum – til oppfølgingsspørsmål.

Odd Einar Dørum (V) [11:24:33]: Den nordiske velferdsmodellen som statsministeren har snakket om, hviler på en skole med gnistrende gode lærere – den hviler på at kunnskap er makt. På dette området er det igjen likhetstrekk mellom statsministeren og hans kunnskapsminister, de bedriver ord, men ikke handling. De har så mange kjærlighetserklæringer til lærere at det går an å skjønne hvorfor man blir frustrert som lærer.

Fordi: Forslag fra Venstre, og senere opposisjonen, om rekruttering – nedstemt, nedstemt, nedstemt. Forslag om å stille kompetansekrav til det å undervise – nedstemt. Forslag om å forbedre lærerutdanningen – nedstemt. Forslag om systematisk videreutdanning for lærere, kompetansegivende, som nå gjennomføres i Sverige – nedstemt.

Og så toppen av alt sist uke, når vi vet at man i norske kommuner, også under denne regjeringen, må prioritere: Når folk lokalt vil prioritere lærere og ikke bananer, har denne regjeringen sørget for at bananer er viktigere enn lærere.

Er lærerne virkelig i praksis viktigst for statsministeren?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:25:33]: Jeg mener at det er viktig å satse på skolen, derfor har vi sørget for mer penger til skolen. Vi sier ikke at det er nok, vi sier ikke at vi er i mål, men vi sier at når denne regjeringen sørger for at det bevilges mer til skole nå enn under den forrige regjeringen, er det et skritt i riktig retning.

Det andre er at det er typisk for – hva skal jeg si – partier som har vært i regjering, at de plutselig, når de kommer ut av regjeringskontorene, finner på mange forslag. Vi avviser ikke alle de forslagene om rekrutteringsplaner og andre tiltak, men vi har sagt at vi nå skal presentere et helhetlig dokument. Det kommer om noen måneder, og da kan vi ta stilling til både store og små tiltak for å styrke lærerens rolle i skolen.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgingsspørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [11:26:20]: Skoleverket forvitrer, sier Helga Hjetland, og det er jo ingen hvem som helst i skolesystemet. Jeg noterer meg at det blir mye prat i svarene. Statsministeren gikk til angrep på dette med forhandlingsansvar. Det var noe det var tverrpolitisk enighet om, som den borgerlige regjeringen gjennomførte, og som Arbeiderpartiet ikke turte å ta tak i. Jeg tror det mer er det som er realiteten.

Så var det kommuneøkonomien. Når man har fått 158 milliarder kr mer til disposisjon, skulle det også bare mangle at man ikke kan skryte av å bruke litt mer penger.

Jeg registrerer også at statsministeren sier at det regner inn med Dokument nr. 8-forslag. De er ganske konkrete, og de følger opp den linjen som vi hadde i forrige regjering. Vi registrerer samtidig at det meste blir nedstemt.

Da blir spørsmålet til statsministeren: Når skal han skjønne at han gjennom nyttårstalen faktisk knyttet seg opp til at det er noen utfordringer i skolen som det må tas tak i ganske raskt for å skape resultater?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:27:23]: Som jeg har nevnt før, har vi allerede gjort en del: innført flere timer, styrket økonomien for skolene, osv. – jeg gjentar ikke det. Men det kommer to viktige dokumenter om skole fra Regjeringen i løpet av dette året. Det ene er en stortingsmelding om kvalitet i skolen. Der kommer det forslag hvor vi tar opp bl.a. det vi sliter med i forhold til PISA-undersøkelsene, uro, frafall, osv. Vi kommer også med et eget dokument om læreryrket og lærerrekuttering. Der kommer vi til å kvittere ut våre vurderinger av mange store og små forslag som har kommet her i Stortinget om hvordan vi kan bedre lærerrekutteringen. Jeg tror det bl.a. handler om mer tid til fordypning og mer systematisk etter- og videreutdanning av lærere.

Når det gjelder forhandlingsansvaret, var ikke mitt poeng å ta opp det, utover det at jeg fra Høyre ble kritisert, eller det ble åpnet for at jeg skulle ta ansvar for at man var misfornøyd med oppgjøret i forhold til lærerne. Da sier jeg at det er litt underlig å høre det fra Høyre, når Høyre valgte å flytte forhandlingsansvaret for lærerne fra staten til kommunene. Det er det jeg ber meg frabedt, å bli kritisert for at det skjedde.

Presidenten: Den munnlege spørjetimen er omme, og vi går over til den ordinære spørjetimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir nokre endringer i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den sammenhengen til den oversikta som er omdelt på representantane sine plassar i salen.

Presidenten gjer framlegg om at dei føreslåtte endringane i dagens spørjetime blir godkjende. – Det er vedteke.

Endringane var desse:

Spørsmål 4, frå representanten Ivar Kristiansen til olje-

og energiministeren, blir teke opp av representanten Peter Skovholt Gitmark.

Spørsmål 6, frå representanten Ketil Solvik-Olsen til miljø- og utviklingsministeren, er overført til finansministeren som rette vedkomande.

Spørsmål 10, frå representanten Per Roar Bredvold til justisministeren, er overført til kultur- og kyrkjeministeren som rette vedkomande. Etter oppmoding frå kultur- og kyrkjeministeren blir dette spørsmålet flytta og svara på etter spørsmål 14, dvs. til slutt i spørjetimen.

Spørsmål 14, frå representanten Odd Einar Dørum til kunnskapsministeren, vil bli svara på av helse- og omsorgsministeren på vegner av kunnskapsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 1

Gunnar Gundersen (H) [11:28:55]: Mitt spørsmål går til finansministeren:

«NRK Sportsrevyen meldte søndag 18. mai at fylkeskattesjefen i Hedmark ønsker å skattlegge Birkebeinerselskapene. Birkebeiner-arrangementene er store, men drives i stor grad av frivillighet. AS-formen er valgt fordi det er fornuftig. Idrettslagene som er eiere, får utbetalt sin andel av overskuddet. En skattlegging vil ramme de frivillige rundt Birkebeiner-arrangementene hardt.

Ser statsråden dette som et problem, og vil hun foreta seg noe for å unngå at skattereglene her kan ramme utilsiktet?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:29:42]: I utgangspunktet er selskaper som driver økonomisk virksomhet, skattepliktige for sine overskudd. Dette følger av skatte- loven § 2-2 sammenholdt med § 5-1.

Fra dette utgangspunktet oppstiller skatteloven § 2-32 ett viktig unntak. Selskap eller organisasjon som ikke har «ervert til formål», er imidlertid fritatt for skatteplikt. Det foretas i hvert enkelt tilfelle en konkret helhetsvurdering, hvor det bl.a. legges vekt på hvordan organisasjonen er bygd opp, om vedtektene gir uttrykk for et allmennnyttig formål, og om virksomheten som drives, er av ikke-ervertmessig karakter. Slike organisasjoner er det vi kaller for ideelle organisasjoner.

Skattefritaket omfatter også inntekter som ideelle organisasjoner har av økonomisk virksomhet, dersom inntekten går direkte til å realisere det ideelle formålet. Dette gjelder selv om inntektene blir høye, fordi arrangementene i seg selv er store, og derfor kan de framstå som mer kommersielle enn mindre arrangementer.

Dagens regel i skatteloven § 2-32 gjør at idrettslag og idrettsarrangementer i stor utstrekning er fritatt fra skatteplikt. Jeg mener at regelen utgjør et viktig og riktig unntak, som er med på å sikre at inntekter fra arrangementer som er basert på frivillighet og god dugnadsånd, ikke blir skattlagt, men i stedet kan gå uavkortet til det ideelle formålet. Generelt ser jeg god grunn til å godta at de deler av idrettssektoren i Norge som driver noen arrangementer med overskudd, og noen med underskudd, får be-

holde overskuddene skattefritt til dekning av andre under-skuddsarrangementer og øvrige driftsutgifter i den ideelle idrettsvirksomheten.

Det er ligningsmyndighetene, med Skattedirektoratet som øverste administrative instans, som foretar vurderingen av om et selskap eller en organisasjon oppfyller vilkårene i disse unntaksreglene. De har tidligere kommet til at de to aksjeselskapene som arrangerer Birkebeinerrennet og Birkebeinerrittet, er skattepliktige fra 2007.

I dialog med Finansdepartementet foretar Skattedirektoratet nå en fornyet vurdering av spørsmålet om de to aksjeselskapenes overskudd likevel kan gå inn under fritaksbestemmelsen i skatteloven § 2-32. Selskapene eies av lokale idrettslag på Rena og Lillehammer, og overskuddene bidrar til finansieringen av disse idrettslagenes ordinære, ideelle aktiviteter.

Jeg vil derfor vente til Skattedirektoratet har behandlet saken på nytt før jeg vurderer om det er nødvendig å foreslå endringer som sikrer skattefritak av denne type virksomhet.

Carl I. Hagen hadde her overtatt presidentplassen.

Gunnar Gundersen (H) [11:32:46]: Jeg takker for det jeg oppfatter som et veldig positivt svar. Jeg synes finansministeren også kunne ha tatt med at disse virksomhetene faktisk fikk skattefritak i 1993, så det er en ganske ny vurdering fra skattemyndighetene. Dette dreier seg om enkeltarrangementer, ikke regulær virksomhet, og det er åpenbart at både eierskap og utbetaling av utbytte er ideelt. Det føler jeg at finansministeren dekket inn veldig godt.

Det som er det spesielle her, synes jeg, er at det virker som om skattemyndighetene har gått inn og vurdert at virksomhetene nå begynner å bli så store at det skapes så store verdier at det plutselig er blitt grunnlag for beskatning. Der merket jeg meg også at finansministeren var rimelig klar, at det egentlig ikke er noen vurdering som skattemyndighetene skal gjøre. Det er formål og mottaker, om det er ideelle formål, som er det viktige her.

Det blir egentlig bare å be om en bekreftelse på det.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:33:48]: Representanten Gundersen har rett i at dette er et så positivt svar som det overhodet lar seg gjøre å gi, uten at jeg skal overta den behandlingen som ligger i Skattedirektoratet, og det har jeg ingen intensjon om å gjøre.

Det handler om at vi har en unntaksmulighet i skatteloven som nettopp dreier seg om ideelle organisasjoner. Selv om man går med overskudd, selv om det skulle være et betydelig overskudd, er det en åpning i skatteloven for å gjøre unntak for den typen virksomhet så lenge det går tilbake til annen ideell aktivitet.

Jeg vil at denne saken skal behandles ordinært, som saker skal behandles, og det betyr at det er Skattedirektoratet som nå behandler den håndteringen som er gjort lokalt. Men jeg åpner også for å vurdere utfallet av denne saken, eventuelt komme tilbake med endringer i loven der-

som ikke intensjonen følges, slik jeg oppfatter at det er bred enighet om i Stortinget.

Gunnar Gundersen (H) [11:34:50]: Jeg har oppfattet finansministeren akkurat så positiv. Jeg håper at også Skattedirektoratet leser referatene fra Stortinget.

Det som er litt spesielt her, er jo at den frivillige innsatsen faktisk avregnes med en timelønn på 70 kr. Altså: AS-formen er valgt rett og slett ut fra at man skal ha en beskyttelse i tilfelle det går skikkelig dårlig. Da skal lagene som står bak, ha en beskyttelse. 70 kr i timen ville i mange tilfeller bli kalt for sosial dumping i en del sammenhenger, så det ville være ganske urimelig om staten gikk inn og tok sin andel av overskuddet når man skal dele ut det som er blitt resultatet av den frivillige innsatsen.

Jeg oppfatter at svaret er så positivt at jeg egentlig bare ønsker å avslutte med det som en kommentar.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:35:38]: Den skatteloven vi har i dag, forvaltes av ligningsmyndighetene og av Skattedirektoratet. Det behandles slik at det er ankemuligheter.

Jeg går ikke inn i den saksbehandlingen som nå pågår. Men jeg er fullt innforstått med det som jeg oppfatter at det er bred politisk enighet om, nemlig at når ideelle organisasjoner, selv om de er organisert som AS, har store idrettsarrangementer og går med overskudd som brukes til andre ideelle arrangementer som kan gå med underskudd, eller til andre aktiviteter, er det en åpning i skatteloven for en håndtering som Birkebeinerrennet har hatt tidligere.

Spørsmål 2

Torbjørn Hansen (H) [11:36:34]: Det er tydelig at finansministeren er i en positiv modus i dag. Jeg vil derfor stille følgende spørsmål:

«Finansdepartementet har sendt på høring et forslag om særbestemmelser for navnebruk i finansnæringen som vil ha store konsekvenser for banker som tvinges til å skifte navn. Konkurransetilsynet påpeker at merkenavn er en viktig del av bankenes strategi, og at forslaget kan begrense utenlandske bankers mulighet til etablering i Norge. Kredittilsynet mener forslaget er et uforholdsmessig inngrep, og at det kan være i strid med EØS-avtalen.

Ser ikke statsråden at det er på tide å skrinlegge dette forslaget?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:37:20]: Det er mulig at dette svaret er 1 eller 2 minutter lenger enn det reglementet tilsier, men jeg håper på velvillig behandling.

Finansdepartementet har gjennomført høring av et utkast til nye lovregler om finansinstitusjoners navnebruk, som representanten er inne på. Det er imidlertid ikke riktig at utkastet vil tvinge banker til å skifte navn, slik representanten Hansen legger til grunn for sitt spørsmål. Lovreglene som har vært på høring, vil derimot forby banker og andre finansinstitusjoner å bruke andre navn enn det formelle foretaksnavnet i sin virksomhet. Sekundære

forretningskjennetegn skal bare kunne brukes som tillegg til, og ikke i stedet for, foretaksnavnet. Videre kan slike kjennetegn ikke innholde ordene «bank» og «forsikring».

Dette er en forbrukerpolitisk sak av stor betydning. Bank- og finans tjenester er viktige for folks hverdag, og det er nødvendig å foreta en opprydding på dette området, slik at vi unngår en tilsøring av markedsforholdene og forvirring av bank- og forsikringskundene.

Når man som kunde kjøper en finansiell tjeneste, er det viktig å vite hvem som faktisk er kontraktspartner. Dette er forhold som har stor betydning for kundens økonomi. Opplysninger om hvor en har plassert sitt bankinnskudd, og hvilken institusjon som påtar seg å utbetale framtidige pensjonsytelser, er essensiell informasjon for en kunde. Dagens navnepraksis hos finansinstitusjoner bidrar til forvirring om hvilken finansinstitusjon en faktisk er kunde i. For innskuddskunder i bank er dette viktig i forhold til hvilken innskuddsdekning som gjelder for innskuddet. Villedende navnebruk kan tilsøre det. For eksempel vil en kunde som har plassert 4 mill. kr, med 2 mill. kr i den delen av DnB NOR Bank som markedsføres som Postbanken, og 2 mill. kr i den delen som markedsføres som DnB NOR Bank, kun ha innskuddsdekning i Bankenes sikringsfond for 2 mill. kr, fordi begge innskuddene er i én og samme bank. Dersom utenlandske finansinstitusjoner bruker merkenavn i Norge som gir inntrykk av at de er en norsk institusjon, vil dette også gi klarhet med hensyn til hvilken sikringsordning som gjelder. Formålet med lovforslaget er å motvirke misforståelser og hindre at navn på finansinstitusjoner som ikke lenger eksisterer, brukes som merkenavn.

Forvirringen på dette området er veldig stor, til tross for den oppmerksomhet som har vært rundt saken etter at jeg sendte dette lovforslaget på høring. Selv innsiktsfulle næringslivsjournalister har store problemer med å beskrive det som er situasjonen, korrekt. Det virker f.eks. som om mange tror at henholdsvis Postbanken og Fokus Bank er selvstendige banker. Realiteten er imidlertid at disse bankene opphørte å eksistere henholdsvis i 1999 og i 2007. Postbanken ble i 1999 kjøpt opp av, og fusjonert inn i, DnB. All virksomhet i Fokus Bank ble i 2007 overdratt til Danske Bank. Det eksisterer derfor ikke lenger noe i det norske bankvesen som heter Postbanken eller Fokus Bank.

Høringen av departementets utkast til påbud om å bruke foretaksnavnet har vist at det er bred enighet om at nåværende merkevarebruk i mange tilfeller er uheldig, men en del høringsinstanser ønsker i stedet for et generelt forbud nye regler som legger til rette for at Kredittilsynet skal kontrollere og godkjenne den enkelte finansinstitusjons egne retningslinjer for navnebruk.

Forbrukerrådet og Forbrukerombudet, som skal ivareta kundeinteressene, slutter seg imidlertid fullt ut til utkastet til nye lovregler. Forbrukerrådet viser til at det er en økende tendens til at finansinstitusjoner bruker særskilte merkenavn for deler av sin virksomhet.

Jeg mener at det er behov for klare regler for å unngå at kundene villedes om hvilken finansinstitusjon de faktisk forholder seg til. Jeg vurderer nå høringsinnspille-

ne, men ser ingen grunn til å skrinlegge en innstramning av finansinstitusjonenes navnebruk, basert på et klart regelverk.

Til sist vil jeg påpeke at jeg med noe undring leste at representanten Hansen i Bergens Tidende 20. mai sammenliknet navnebruken i finansinstitusjoner med ølmerker. Det er nok i dag lettere å skaffe seg oversikt over utvalget i nærbutikken enn i bankmarkedet. Videre vil jeg understreke at forholdene til sikringsordningene og adgangen til å bruke personopplysninger er av særlig viktighet i vår vurdering og stiller finansnæringen i en annen situasjon enn nytelsesmiddelbransjen, eller ølbransjen.

Presidenten: Presidenten vil bemerke til finansministeren at det er helt riktig at det står i § 53 siste ledd:

«Statsrådets svar i spørretimen bør ikke vare lenger enn tre minutter.»

I og med at det står «bør», ikke skal, fant presidenten at finansministeren kunne fullføre hele det forhåndslagde svaret.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:42:39]: Tusen takk!

Presidenten: Jeg minner fremdeles om hva det står der.

Torbjørn Hansen (H) [11:42:43]: Jeg synes at høringsuttalelsene både fra Kredittilsynet og fra Konkurransetilsynet ganske tydelig viser at dette forslaget mangler en faglig forankring, og at det er et lettvent forslog, fremmet av politisk ledelse. Jeg synes også forslaget bærer preg av at Regjeringen har liten kontakt med næringslivet, og at den har liten forståelse for hvordan næringslivet fungerer.

Ta f.eks. statssekretær Ole Morten Geving, som sier til Bergens Tidende den 21. mai med hensyn til Fokus Banks protester mot å bli tvunget til å skifte navn:

«Fokus Bank overdriver betydelig både kostnadene og effektene av endringen».

Dette synes jeg er ganske utrolig. Merkenavn er fundamentalt for nesten alt næringsliv. Det gjelder ikke bare ølbransjen, som Kristin Halvorsen her gjorde litt morsomheter ut av, men det gjelder også for alle andre typer næringsliv, enten det er konsulent tjenester, sjokolademerket eller for den del bank – så merkenavn i banksektoren er fundamentalt. Ser ikke statsråden at det å skifte merkenavn er en stor kostnad for bankene, f.eks. i forhold til kunderelasjoner, som de direkte blir pålagt på grunn av dette?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:43:56]: Min inngang til dette spørsmålet dreier seg om å sikre at forbrukerne har oversikt over det markedet de skal forholde seg til. Det som er tilfellet i dag, er at mange kunder i Postbanken tror at DnB NOR er en konkurrerende bank til Postbanken. Det er det ikke, det er samme bank. Mange kunder i Fokus Bank tror at Danske Bank er en konkurrerende bank til Fokus bank. Det er det ikke, det er samme bank. Det har betydning for sikringsordningene. De har altså en dårligere sikringsordning, fordi de har en ramme på 2 mill. kr, og ikke en ramme på 2 mill. kr i hver bank, som de ellers

ville hatt. Det har betydning for personopplysninger som flyter fritt mellom DnB NOR og Postbanken, fordi det er samme bank, mens mange kunder lever i den villfarelse at de har personopplysninger i en av disse merkevarene som ikke flyter over til den andre.

Jeg mener at det er store utfordringer på dette området, at det ikke er tilstrekkelig konkurranse, og at det ikke er tilstrekkelig oversiktlige forhold for forbrukerne til å kunne ta seg fram i dette markedet.

Torbjørn Hansen (H) [11:45:02]: Jeg synes det er veldig underlig at vi har en finansminister som her uttaler seg om konkurransemessige forhold, samtidig som Konkurransetilsynet klart har avvist det forslaget som finansministeren har kommet med. Jeg vil anbefale at Regjeringen faktisk forholder seg til de faglige råd man får i slike saker. Jeg registrerer likevel at mange av høringsinstansene, inkludert næringen selv, i og for seg ser intensjonene i saken. Realiteten i dette forslaget er at man går for langt, og at det rammer banker som har gjort nødvendige tilpasninger, på en unødvendig kostbar måte.

Det beste eksempelet er Fokus Bank, og jeg vil derfor spørre finansministeren: Hva er det som er forvirrende med merkenavnet «Fokus Bank filial av Danske Bank»? Jeg kan ikke se noe annet enn at dette er en navnebruk som uten tvil slår fast at denne banken er en filial av Danske Bank. Vil det ikke være naturlig i denne saken, med bakgrunn i de klare faglige anbefalinger som Konkurransetilsynet og Kredittilsynet har kommet med, å velge en mer moderat løsning?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:46:00]: Det er jo slik på mange områder i samfunnet at det er motstridende interesser som er vanskelige å forene. Jeg ser godt at næringsinteressene på dette området kan tilsi at en bank som har kjøpt opp og implementert en annen bank i seg, ønsker å beholde en merkevare. Men det er forvirrende for kundene, og det er vanskelig for kundene å ta seg fram i dette markedet. Jeg har mange, mange eksempler på at man ikke forstår at man forholder seg til én og samme bank når man sammenligner dette.

Så er det mulig at dette lar seg løse på en annen måte. Men forbrukerhensynene i disse sakene er meget klare, faglig godt begrunnet, og tilsier at man er meget streng i forhold til hva slags merkenavn en skal kunne bruke på merkevarer som faktisk og reelt er én og samme bank. Så kan det finnes noen andre faglige hensyn som drar den andre veien, men min politiske linje i alle disse sakene som dreier seg om forbrukerspørsmål på finansmarkedet, har vært å vektlegge forbrukerhensyn meget sterkt. Og det kommer jeg til å fortsette med.

Spørsmål 3

Svein Flåtten (H) [11:47:26]: Mitt spørsmål til finansministeren er:

«I en betenkning fra dr. juris Kyrre Eggen hos advokatfirma Wiersholm er en av konklusjonene at offentlig-

gjøring av skattelister etter dagens regler, hvor det ikke eksisterer noen skranker for elektronisk publisering av de samlede lister, vil kunne innebære en krenkelse av Den europeiske menneskerettskonvensjon art. 8.

Hva vil statsråden foreta seg for å unngå at det kan reises tvil om skattebetalernes rettigheter etter EMK art. 8 blir krenket ved at nåværende form for offentliggjøring fortsetter?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:48:14]: Offentliggjøringen av skattemessige forhold, og kan bidra til den samfunnsmessige kontrollen med ligningsmyndighetene. Hemmelighold av resultatet av ligningen kan skape grunnlag for spekulasjoner omkring ligningsarbeidet i sin alminnelighet og om fastsettingene for enkeltpersoner eller grupper av skattytere. Det er først og fremst pressen som kan bidra til kritisk debatt om uoverensstemmelser mellom virkelige og skattemessige verdier. Det er derfor viktig at pressen enkelt får tilgang til skattemessige opplysningene.

Den forrige regjeringen foretok en kraftig innstramning av regelverket for offentliggjøring av skattemessige forhold. Etter lovendringene i juni i fjor er dette delvis reversert, og pressen har igjen tilgang til disse listene i elektronisk form. Etter min oppfatning er det viktig for å stimulere debatten om skattemessige forhold at det nettopp er slik. Informasjon om inntekts- og skatteforhold er viktig i samfunnsdebatten.

Fra tid til annen reises det fra ulike hold spørsmål om hensiktsmessigheten av offentliggjøringen av skattemessige forhold. Av og til reises det også spørsmål om offentliggjøringen av skattemessige forhold er i strid med våre folkerettslige forpliktelser. Det kan være spørsmål om forholdet til EØS-reglene eller Den europeiske menneskerettskonvensjon. Det er ikke konstatert at det foreligger en slik strid.

I betenkningen fra dr. juris Kyrre Eggen konkluderes det med at offentliggjøring av skattemessige forhold i seg selv vil kunne være i overensstemmelse med EMK artikkel 8. Det konkluderes videre med at offentliggjøring etter gjeldende regler, med vidtrekkende elektronisk publisering, vil kunne innebære en krenkelse av EMK artikkel 8. I betenkningen understrekes det imidlertid at det ikke er mulig å gi noen sikker konklusjon.

Dagens regler om offentliggjøring av skattemessige forhold er begrunnet i tungtveiende samfunnsmessige hensyn. Jeg ser derfor ikke grunn til å foreslå endringer i gjeldende regelverk på bakgrunn av konklusjonen i betenkningen fra Kyrre Eggen.

Svein Flåtten (H) [11:50:20]: Jeg takker for svaret, som slett ikke er overraskende.

Grunnen til at jeg tar opp spørsmålet, er at utviklingen i elektronisk kommunikasjon, ting som legges ut på nett osv., endrer seg sterkt. Det er jo et faktum at når finansministeren sier at dette skal styrke den samfunnsmessige kontrollen, styrke debatten, og at pressen har en rolle, er jeg helt enig, og det var også den forrige regjeringen. Men utviklingen gjør at man nå, via pressen, kan legge dette ut i ett år og med veldig enkle søkemetoder hele tiden finne

ut hva som ligger i disse tallene. Jeg synes det er litt underlig at ikke finansministeren synes at det at det reises tvil om deler av dette har betydning for Menneskerettskonvensjonen, påkaller litt tvil om man kanskje bør endre på noe.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:51:28]: Nei, jeg mener at vi har funnet en god balansegang i dette. Det er jo også slik at det er en del av de personopplysningene som tidligere var offentlige, som vi nå har fjernet. Det gjelder f.eks. fødselsdato, det gjelder gateadresse, og det gjelder skatteklasser. Nå er det skattyters navn, poststed, fødselsår, formue, inntekt og utlignet skatt som framgår. Med denne balansegangen mener jeg at man har funnet et system som gjør at det er mulig å holde en kvalifisert samfunnsdebatt om hvordan skattesystemet faktisk fungerer, men hvor en holder tilbake personopplysninger for nettopp å klare å ta personvern hensyn også.

Svein Flåtten (H) [11:52:16]: Det er jo interessant å konstatere at finansministeren i hvert fall ikke bruker disse søkemetodene noe særlig, for da ville hun ha funnet ut at selv om ikke adresser og fødselsnummer ligger der, kan man via det som ligger ute – faktisk et helt år i pressen – bare ved navn finne ut av dette. Og adresser er det veldig enkelt å skaffe seg. Det er det dette spørsmålet går på, og det er det denne betenkningen fra Wiersholm som er bestilt av Skattebetalerforeningen, går på. Man er bekymret for utviklingen i elektronikken, for hvilke tverrøk som kan gjøres, uansett om det finnes noen innskrenkninger.

Spørsmålet er: Må vi kanskje innskrenke enda mer for å ivareta enkeltmenneskers rettigheter, mens vi fortsatt skal ha den offentligheten som gir debatten rundt dette? Det var det jeg håpet at kanskje finansministeren kunne tenke seg å tenke litt over. Jeg har fått svar om at hun ikke vil det, og jeg tror kanskje heller ikke at mine tillegsspørsmål endrer noe særlig på det.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:53:30]: Vi har jo hatt mange runder om dette spørsmålet i Stortinget og i spørretimen tidligere også. Jeg mener at vi har funnet en balansegang som gjør at vi sikrer både offentlighet og personvern hensyn. Jeg vet ikke hvilke konkrete opplysninger representanten Flåtten nå ville ønske gikk fram av de opplysningene som utgis, og jeg kan vanskelig se at vi finner den balansegangen bedre enn det vi har gjort, så pr. i dag har vi ingen planer om å endre det.

Spørsmål 4

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ivar Kristiansen til olje- og energiministeren, vil bli tatt opp av representanten Peter Skovholt Gitmark.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:54:16]: Jeg håper statsråden fikk med seg at finansministeren svarte positivt på det første spørsmålet. Dermed har jeg følgende spørsmål:

«Islandske myndigheter har besluttet å utlyse sin første konsesjonsrunde for petroleumsvirksomhet på Jan Mayen-ryggen mellom Island og Norge, som grenser opp mot norsk sokkel. Norge og Island har en avtale om felles utnyttelse av ev. forekomster og gjensidig deltakelse på begge sider innenfor et betydelig område.

Vil statsråden iverksette en prosess med sikte på åpning av norsk del av Jan Mayen-ryggen, og hvordan vil man følge opp avtalen om gjensidig deltakelse med Island i dette området?»

Statsråd Åslaug Haga [11:55:04]: Overenskomst av 22. oktober 1981 mellom Norge og Island om kontinentalsokkelen i området mellom Island og Jan Mayen fastsetter delelinjen mellom partenes respektive kontinentalsokler i det nevnte området. Overenskomsten ble framlagt for Stortinget i St.prp. nr. 61 for 1981-1982.

Videre etablerer avtalen rammer for et samarbeid mellom de to land ved eventuell utforskning og utnyttelse av petroleumsforekomster i et nærmere angitt område mellom Island og Jan Mayen, på begge sider av delelinjen. I samarbeidsområdet har partene adgang til å delta med en andel på 25 pst. i petroleumsvirksomhet som finner sted i den delen av området som ligger på den andre parts sokkel. Overenskomsten inneholder nærmere bestemmelser om dette og hvordan og når slik deltakelse skal avklares. I partenes respektive deler av dette samarbeidsområdet skal vedkommende parts egen lov gjelde, herunder bestemmelser om kontroll, sikkerhet og miljøvern.

Island planlegger nå å utlyse sin første konsesjonsrunde i januar 2009, og planlegger tildeling sensommer/høsten samme år. I området for den planlagte islandske konsesjonsrunden inngår den delen av samarbeidsområdet som ligger på islandsk side av delelinjen. Dette aktualiserer den reguleringa som ligger i nevnte overenskomst mellom Norge og Island. Det er derfor drøftelser mellom Norge og Island vedrørende dette og hvordan den norske retten til deltakelse kan utøves i samsvar med 1981-avtalen dersom det skulle være aktuelt. Drøftelsene tar særlig sikte på å avklare forhold knyttet til eventuelle forekomster som strekker seg på begge sider av delelinjen. Vi forutsetter vanlige samarbeidsordninger for grenseoverskridende forekomster lik dem vi har i Nordsjøen.

Jeg vil følge opp de norske interessene i dette området. Vi er i gang med å vurdere hvordan vi skal øke våre kunnskaper om forholdene på norsk side av grenselinjen mot Island. Det er viktig å sørge for at norske myndigheter har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å forvalte eventuelle norske olje- og gassressurser i dette området på en god måte.

Området er ikke åpnet for petroleumsvirksomhet på norsk side av delelinjen. En vurdering av åpning av området vil måtte tas etter en ordinær prosess, som bl.a. omfatter grundige konsekvensutredninger. En eventuell slik beslutning må sjølsagt fattes av Stortinget.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:57:58]: Norske interesser kan være betydelige. Undersøkelser tyder på at geologien er lik på begge sider av grensen, og at flere

prospekter kan inneholde kanskje betydelige olje- og gassforekomster som strekker seg langt inn på norsk side.

Norge og Island har en avtale, som statsråden også sikrer til, som sikrer felles utnyttelse av slike forekomster og gjensidig deltakelse på begge sider innenfor et langt større område. Området her er krevende både teknologisk og miljømessig, og islendingene vil kunne trenge norsk kompetanse, som er betydelig.

Så oppfølgingsspørsmålet er: Hva slags beredskap har Regjeringen for å møte en eventuell situasjon der islandske funn også strekker seg inn på norsk sokkel, utover det statsråden allerede har varslet om?

Statsråd Åslaug Haga [11:58:50]: Spørsmålet som reises av representanten, er et viktig spørsmål. Det kan også vise seg at det er et spørsmål som kan ha betydelige konsekvenser for Norge, nettopp fordi det kan vise seg at det er viktige forekomster av olje og gass i området.

Nå er vi i første omgang opptatt av å skaffe oss kunnskap om hva som kan finnes av ressurser i området, og vi er i gang med en prosess for å sikre at vi skal få dette til. Så er det en annen viktig side av dette som knytter seg an til hvordan vi skal håndtere denne 25 pst.-forståelsen som ligger i avtalen. Det er ikke opplagt hvordan det skal følges opp. Vi snakker med islendingene om det, og vi har en nasjonal prosess knyttet til det.

Så vi forholder oss til problemstillingen ut fra to perspektiver: Det kortsiktige håndteringsmessige for det tilfellet at Island finner forekomster som er drivverdige i området, og, i det lange perspektivet, for en økning av vårt eget kunnskapsgrunnlag på norsk side.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:00:12]: Jeg takker nok en gang for svaret.

Det er tre hovedmomenter som ligger fast. Det ene er tidsaspektet, det er svært viktig at Norge ikke somler i denne prosessen. Det andre er at Stortinget må involveres, for det kan være snakk om betydelige norske verdier. Det siste er, som statsråden også sier, at vi må øke vår kompetanse om hva som finnes også på norsk side. Det var på 1980-tallet et samarbeid om seismiske undersøkelser mellom Norge og Island. Etter det har det vært svært lite. Norge ligger langt etter Island når det gjelder kunnskap på området. Jan Mayen-ryggen er ikke en del av forvaltningsplanen for Barentshavet, og den kan derfor åpnes opp så snart det er forsvarlig. Vanligvis krever vedtak om åpning flere års forberedelser, så spørsmålet er: Vil statsråden på noen måte prøve å forsere dette, slik at vi kommer raskere i gang og kan ta en naturlig del av de rikdommer som kan finnes på norsk side?

Statsråd Åslaug Haga [12:01:15]: La meg først svare med å si at jeg er helt enig i de tre problemstillingene som ble reist først i tilleggsspørsmålet. Tidsaspektet, Stortingets involvering og kompetanse- og kunnskapsoppbygging er tre forhold vi er helt enige om må håndteres. For at vi skal greie å håndtere dette på en god måte, følger vi den islandske prosessen nøye, og vi har god dialog med islendingene. Dersom det oppstår akutte behov, vil vi sørge

for å ha en håndtering av det som sjølsagt innebærer at vi trekker Stortinget inn.

Når det gjelder det videre arbeidet på norsk side, blir det første vi må gjøre å få bedre oversikt over geologien og øke kunnskapstilfanget. Så må vi ut fra det se om det er naturlig å sette i gang den lange og krevende prosessen som det er å foreta en vurdering av åpning.

Spørsmål 5

Per Roar Bredvold (FrP) [12:02:37]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Det hevdes fra enkelte i Forsvaret at det finnes en tressj-kultur. Flere tillitsvalgte opplever at folk ikke tør uttale seg av frykt for represalier. Man er også redd for at den militære karrieren kan bli ødelagt hvis man sier ifra.

Deler statsråden denne oppfatningen, og hva vil hun i så fall bidra med for at vi kan få et forsvar hvor åpenhet blir respektert uten at det får negative følger for den enkelte?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:03:05]: Ytringsfriheten er en fundamental rettighet og et helt sentralt prinsipp i det norske demokratiet og i alle deler av det norske samfunnet, selvsagt også i Forsvaret. La meg derfor slå fast at Regjeringen ønsker åpenhet rundt Forsvaret og Forsvarets virksomhet. Vi arbeider systematisk for å underbygge en åpenhetskultur for alle Forsvarets ansatte, på alle nivåer, der eventuelle kritikkverdige forhold tas opp, drøftes og løses uten frykt for represalier.

Disse idealene og prinsippene har vært sentrale bl.a. i arbeidet med langtidsproposisjonen for Forsvaret. Her har Regjeringen lagt opp til en bred prosess hvor det har vært stor deltakelse og bred debatt blant aktører både innenfor og utenfor forsvarssektoren. Gjennom forsvarssjefens forsvarsstudie, Forsvarspolitisk utvalg, nettstedet forsvarsdialog.no, samt en serie møter med lokalpolitikere og organisasjoner tilknyttet forsvarssektoren er det skapt nettopp en bred og involverende forsvarspolitisk debatt.

Erfaringene fra arbeidet med langtidsproposisjonen underbygger min oppfatning av at vi har en kultur for åpenhet, dialog og meningsbrytning i Forsvaret i dag. Samtidig registrerer jeg at noen har opplevd det annerledes, og det tar jeg selvsagt på alvor. Jeg har derfor bl.a. innledet en dialog med arbeidstakerorganisasjonene om hvordan vi ytterligere kan styrke innsatsen for å skape gode vilkår for åpenhet og ytringsfrihet i Forsvaret. Dette er også forhold jeg diskuterer med de tillitsvalgte, som jeg alltid møter på mine mange besøk ved Forsvarets ulike avdelinger.

Jeg kan forsikre om at arbeidet for å tilrettelegge for et godt ytringsklima og et godt arbeidsmiljø for alle ansatte i Forsvaret er en høyt prioritert oppgave. Gjennom bl.a. en handlingsplan for holdninger, etikk og ledelse i forsvarssektoren har vi iverksatt viktige tiltak for å styrke arbeidet med ytringsklimaet og åpenheten i Forsvaret. Dette er imidlertid en kontinuerlig prosess. Vi vil derfor også i tiden fremover, i dialog med alle viktige aktører innen forsvarssektoren,

videreføre arbeidet for å styrke denne innsatsen ytterligere.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:05:31]: Jeg takker statsråden for svaret.

I VG den 8. mai 2008 kunne vi lese:

«Strøm-Erichsen bidrar til hysj-kultur.»

Der sier Pia Fjærli, hun er major og tillitsvalgt, at statsrådets lederstil bidrar til en hysj-kultur.

«Vi som er tillitsvalgte, opplever at folk ikke tør uttale seg, av frykt for represalier fra Forsvarets øverste ledelse.»

Det som kanskje er enda mer alvorlig, er at Stortingets ombudsmann for Forsvaret, Kjell Arne Bratli – det står i samme artikkel – i en fersk rapport skriver at

«frykt for represalier, trakassering og mobbing gjør at ansatte i Forsvaret vegrer seg for å uttale seg offentlig».

Dette er veldig alvorlig. Jeg hører at statsråden vil bidra til at dette blir borte, men det er jo hun som blir kritisert. I Aftenposten den 9. mai står det: «Hun knebler generalene,» og det vises da til statsråden også i dette tilfellet.

Dette ser jeg på som veldig alvorlig. Nå har statsråden sagt en del om hva hun vil gjøre, men jeg vil høre mer om hva statsråden vil bidra med.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:06:43]:

Jeg tror jeg skal ta utgangspunkt i handlingsplanen for holdninger, etikk og ledelse. Jeg er svært opptatt av at ansatte på alle nivåer skal ha påvirkning på sin egen arbeidsplass. Hvis man skal ha påvirkning på sin egen arbeidsplass, krever det åpenhet som en grunnleggende verdi. Det krever også at man fokuserer både på holdninger, på etikk og ikke minst på hvilke spilleregler man ønsker å ha på arbeidsplassen. Denne handlingsplanen tar opp nettopp disse temaene, samtidig som den også tar opp hvordan man kan bedre dialogen, kommunikasjonen og opprette et etisk råd, som nettopp skal kunne ta opp vanskelige dilemmaer innenfor både yringsfrihet og andre tema. Som sagt: Jeg er opptatt av at vi skal ha et godt arbeidsmiljø og et godt yringsklima i Forsvaret, og har derfor på mange felt tatt opp og iverksatt tiltak for å bedre dette.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:07:50]: Mitt siste spørsmål i dag om denne saken blir da følgende: Kan statsråden garantere – garantere – at ansatte i Forsvaret, uansett militær uniform eller sivile klær, dvs. alle i Forsvaret, kan si sin mening, også om ting som kan oppfattes som kritikk av Forsvaret, uten å få refs eller at det vil være til hinder for opprykk eller skifte av jobb?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:08:16]:

Jeg kan garantere at jeg skal gjøre alt jeg kan, også videre, for å bidra til at vi skal ha et godt arbeidsmiljø, at vi skal ha demokratiske rettigheter, at det skal være åpenhet og et godt yringsklima på alle nivå for alle ansatte i Forsvaret, og at alle ansatte skal være ivaretatt, også om de sier sin mening.

Spørsmål 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ketil Solvik-Olsen til miljø- og utviklingsministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:08:57]: Spørsmålet lyder:

«Selskapet EcoFuel produserer alternativt drivstoff basert på naturgass. Drivstoffet hevdes å være tilnærmet fritt for NO_x- og partikkelutslipp samt gir relativt lavt CO₂-utslipp. Ifølge VG 21. mai pålegges drivstoffet avgift som mineralsk dieselolje, mens andre produsenter av miljøvennlig drivstoff får reduserte avgifter. Produsentene har ventet på en avklaring rundt dette i 2 år, noe som harmonerer dårlig med Regjeringens offensive miljøretorikk.

Vil statsråden bidra til en rask og positiv avklaring i saken?»

Statsråd Kristin Halvorsen [12:09:25]: CO₂-avgiften på mineralske produkter, eller fossile brenslere, er ment som et tiltak for å redusere utslipp av klimagassen CO₂. Avgiften ble innført i 1991 og omfatter mineralolje, bensin og forbrenning av olje og gass på petroleumssokkelen. Biodrivstoff, som f.eks. biodiesel eller alkohol, fører ikke til økte netto utslipp av CO₂ fordi det inngår i et lukket CO₂-kretsløp. Slike drivstoff er derfor ikke avgiftspliktige. I den utstrekning biodiesel blandes inn i ordinær mineralolje, gis det fritak for andelen biodiesel som benyttes.

EcoPar er basert på naturgass og er følgelig et fossilt brensel som ikke er klimanøytralt. Det slipper altså ut CO₂. Toll- og avgiftsdepartementet har slått fast at produktet er å betrakte som mineralolje og omfattes av CO₂-avgiften av den grunn. Den utgjør i dag 0,55 øre pr. liter. Satsen gjelder alle produkter som defineres som mineralolje. Bruk av EcoPar gir ifølge EcoFuel lavere utslipp av CO₂ enn ordinær diesel. Dersom det er korrekt og målbart, kunne det tilsi at CO₂-avgiften burde vært noe lavere for EcoPar, men det ville ikke være god miljøpolitikk å fritta EcoPar for CO₂-avgift i sin helhet.

Mineralolje som brukes på biler, pålegges også autodieselavgift. Siden EcoPar er å betrakte som mineralolje, omfattes dette produktet også av denne avgiften. Alle trafikanter bør på prinsipielt grunnlag betale avgift som tilsvarer de kostnadene de påfører samfunnet i form av ulykker, kø, støy, utslipp til luft og veislitasje. Det meste av kostnadene ved bruk av personbil er knyttet til ulykker, kø og støy, og det er kostnader som i liten grad varierer med valg av drivstoff. Selv om EcoPar har lave NO_x- og partikkelutslipp, vil altså kostnadene det påfører samfunnet, være tilnærmet lik det andre drivstoff medfører.

I St.prp. nr. 1 for 2006-2007, Skatte-, avgifts- og tollvedtak, vises det til at det over tid vil kunne være nødvendig å avgiftsbelegge alternative drivstoff på linje med bensin og diesel. Det det da siktes til, er den delen av avgiftene som dreier seg om autodieselavgift, som biodiesel og alkohol ikke i dag er omfattet av. Bakgrunnen for at man ikke er omfattet av denne delen av avgiften, til tross for at også biler som går på biodiesel, selvfølgelig er med

på ulykkesstatistikken og kø- og støystatistikken, er at vi gjennom det avgiftsfritaket har ønsket å stimulere til økt bruk av klimanøytrale drivstoff, slik at klimautslippene fra transportsektoren kan reduseres. Det er begrunnelsen. Det kan ikke i seg selv tas til inntekt for at fossile drivstoff, som i dag er avgiftspliktige, skal fritas for avgift.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:13:12]: Jeg takker for svaret, som jeg opplever som svært lite positivt, egentlig overraskende lite positivt, i en sak der det burde være lett å skjære igjennom.

I St.prp. nr. 1 for 2007-2008, Skatte- avgifts- og tollvedtak, står alternative drivstoff omtalt på sidene 74 og 75. Der nevnes naturgass som et alternativt drivstoff. På side 75 avslutter Regjeringen avsnittet om alternativt drivstoff ved å skrive:

«Regjeringen ønsker å stimulere til økt bruk av alternative drivstoff slik at klimagassutslippene fra transportsektoren kan reduseres. Regjeringen legger derfor ikke opp til å foreslå å avgiftslegge alternative drivstoff fra 2008.

Akkurat det samme stod året før.

Her nevner altså Regjeringen selv naturgass og den type drivstoff som jeg tar opp i dette spørsmålet, som et alternativt drivstoff som ikke skal avgiftsbelegges. I svaret fra statsråden har hun lagt inn den begrensningen at det kun skal være biodrivstoff som er avgiftsfritt. Når kom denne endringen inn, som altså ikke var med i fjor høst da statsbudsjettet ble fremlagt?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:14:22]: I hele dette arbeidet med å få en mer miljøvennlig bilpark, som vi har hatt stort fokus på i vår regjeringsperiode, har vi lykkes langt på vei gjennom omlegging av engangsavgifter og måter vi støtter introduksjon av nye drivstoff på, å få til en bevegelse på dette, og utslipp pr. ny bil har gått betydelig ned. Men vi har mye igjen å hente. Da er spørsmålet: På hvilken måte stimulerer man til bruk av nye drivstoff? Vi har ikke et ønske om å stimulere til bruk av nye drivstoff som faktisk slipper ut CO₂, på en slik måte at vi gjennom avgiftssystemet gjør det betydelig billigere, for det finnes andre typer drivstoff som netto ikke slipper ut CO₂, og som det er viktig å stimulere til bruk av.

Så kan man si at det er ikke på CO₂-siden dette EcoPar-drivstoffet har sitt fortrinn i forhold til ordinær diesel; det er i forhold til de lokale utslippene og partikkelutslippene. Det er den samme forskjellen vi også har når det gjelder bensin og diesel, fordi bensin har mindre NO_x- og partikkelutslipp og er mindre lokalt forurensende enn diesel. Vi har ingen avgiftskomponent som tar høyde for det.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:15:47]: Jeg stiller meg veldig undrende til svarene jeg får. Spør man folk som har bygd om bilene sine til å gå på naturgass, vil de skryte av at naturgass er avgiftsfritt. Dette drivstoffet til EcoFuel er basert på metan. Hadde du bygd om bilen, hadde du fått det avgiftsfritt. Når du bygger om og får et veldig miljøvennlig dieselliknende produkt, skal du plutselig avgiftsbelegges.

Jeg viser også til mitt sitat i forrige spørsmål. Regje-

ringen sier selv at alternative drivstoff ikke skal avgiftsbelegges fra 2008. I forarbeidet til en konklusjon skriver Regjeringen selv at naturgass og den typen drivstoff som dette selskapet har, er alternativt drivstoff. Den begrensning som finansministeren nå kommer med, står ikke i St.prp. nr. 1 fra Regjeringen. Det er godt mulig SV mener dette, men jeg som stortingsrepresentant forholder meg til det som blir forelagt Stortinget. Da ber jeg statsråden nok en gang tenke igjennom: Er det ikke urettferdig at om du «ombygger» naturgass og får et miljøvennlig drivstoff, skal det avgiftsbelegges, og at du da i stedet må bygge om bilen slik at du kan kjøre på avgiftsfri naturgass?

Statsråd Kristin Halvorsen [12:16:59]: Det er ikke urettferdig at drivstoff som slipper ut CO₂, har CO₂-avgift. Det er heller ikke urettferdig at drivstoff avgiftsbelegges i forhold til de kostnadene det påfører samfunnet. Det er det som er beskrevet, og det er det som er vår regjerings politikk.

Spørsmål 7

Borghild Tenden (V) [12:17:45]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Siden Gjøvikbanen ble konkurranseutsatt under den forrige regjeringen er driften av persontrafikktilbudet forbedret og vi har opplevd en betydelig vekst i reisende, opptil 30 pst. på enkelte stoppesteder. Kongsvingerbanen er en banestrekning som også kunne hatt stor glede av et tilsvarende løft som Gjøvikbanen.

Er statsråden villig til å åpne for konkurranse også på Kongsvingerbanen?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:18:17]: Gjøvikbana har, til liks med andre banestrekninger, hatt ei god utvikling dei siste åra. Talet på reisande har auka. Dette er eg svært glad for. Representanten Tenden seier auken i persontrafikken på Gjøvikbana kjem av konkurranseutsetjinga som den førre regjeringa gjennomførde. NSB Anbod, som no driv persontrafikken på Gjøvikbana, har gjort fleire endringar for å trekkje til seg nye reisande. Dei har bl.a. sett inn nytt materiell og endra rutene, slik at dei no kan by på fleire avgangar til og frå Oslo S. Dei reisande set pris på fleire avgangar og legg noko mindre vekt på at det kan verte trøgt om bord.

At ein treng å konkurranseutsetje banestrekningar for å få betre ruteplanlegging og drive nytenking, er eg usamd i. Eg trur det er mykje å hente på å tenkje annleis, utan at ein av den grunn må setje banestrekningar ut på anbod. Ved å ha ei samla og integrert drift av persontrafikktenester kan ein hente ut synergi- og nettverksfordelar som vil kome staten som kjøpar og dei reisande som brukarar til gode.

Eg kjem difor ikkje til å arbeide for å konkurranseutsetje Kongsvingerbana.

Borghild Tenden (V) [12:19:41]: Jeg takker statsråden for svaret. Det var ikke overraskende, for denne re-

gjeringen gikk jo til valg på å stanse konkurranseutsetjing.

Så til en statsråd fra Senterpartiet, et parti som påberoper seg å være et sentrumparti: Statsråden ser at Gjøvikbanen har blitt en suksess, selv om statsråden legger noe annet i det enn det andre ville ha gjort. De har en dyktig direktør, og de har stolte medarbeidere. Er det da kun ideologiske grunner til at ikke også Kongsvingerbanen kan få et løft på lik linje med Gjøvikbanen, og på den måten få flere kollektivreisende og at folk reiser på en miljøvennlig måte?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:20:31]: Eg trur ikkje ein kan trekkje dei generelle slutningane frå konkurransen på Gjøvikbana som representanten Tenden gjer.

Viktige årsaker til at ein fekk auka produksjon og reduserte kostnader på Gjøvikbana, er at ein auka produksjonen på dei tidene av døgnet då materiell og personell ikkje var utnytta. Det er mange fordelar med stive ruter, og dette prinsippet er lagt til grunn for utviklinga òg av rutetilbodet som no vil kome på andre strekningar, ikkje minst når Vestkorridoren står klar.

Framskrivning av produktivetsforbetringar der staten har framforhandla rammeavtalen med NSB, gir om lag 15 pst. auka produksjon til same pris som tidlegare når NSB er oppe på sin produksjon.

Eg ser ikkje at konkurranseutsetjing på Gjøvikbana har ført til at det er det som er årsaka til dei produktivetsforbetringane som skjer. Eg planlegg elles ein tur med Gjøvikbana i nær framtid for sjølv å sjå på korleis bana fungerer.

Borghild Tenden (V) [12:21:33]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Vi er litt uenige om hva som er årsaken til at Gjøvikbanen har lyktes så bra. Statsråden har selv sagt i denne sal at hun har god dialog med administrerende direktør på Gjøvikbanen. Nå etterlyser administrerende direktør på NSB Gjøvikbanen AS en ny organisering av drift og vedlikehold, hvor man legger større vekt på eierskap til banen, der man organiserer det som et prosjekt, en forretningsenhet i Jernbaneverket. Er statsråden villig – etter å ha hatt en prøvetur med Gjøvikbanen – til å prøve ut en ny organiseringsmodell på driften og vedlikeholdet også, slik at NSB Gjøvikbanen AS kan få et enda større eierskap til banen, og som direktøren sier vil være en suksessfaktor?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:22:37]: På den nemnde turen med Gjøvikbana kjem eg òg til å snakke med dei styrande for bana, og då får no dette vere eit tema som me får diskutere der, og eventuelt i etterkant. Eg har ikkje noko spesielt å melde om det i dag, for det er eit spørsmål som ikkje har vore oppe på mitt bord. Eg plar ikkje melde rett over bordet i den typen spørsmål.

Det som er viktig for folk, er at det er nok kapasitet og god nok frekvens, og då vert det viktig det som denne regjeringa har gjort, nemleg å halde fullt trykk på utbygginga i Vestkorridoren, slik at NSB, når denne korridoren står ferdig, kan setje i verk sitt ambisiøse rutetilbod, som

vil bety ei enorm betring, nesten ein revolusjon, samanlikna med det ein har vore van med når det gjeld tog i Osloområdet. Så eg fokuserer først og fremst på det.

For det andre er eg overraska over at Borghild Tenden frå Venstre – min forgjengar, Skogsholm, var jo pådrivar for konkurranse om større pakkar og togtilbod – no tek til orde for konkurranseutsetjing av Kongsvingerbana. I budsjettet for 2004–2005 orienterte jo Bondevik II-regjeringa om at dei neste trafikkpakkane skulle vere Bergensbanepakken og Sørlandsbanepakken. Så dette er iallfall ikkje heilt i tråd med tidlegare tankegang i Venstre.

Spørsmål 8

Arne Sortevik (FrP) [12:24:03]: «I forslag til NTP 2010-2019 er en rekke viktige områder behandlet under de enkelte fagetatens innspill, og der er også pekt på behov for samordning av viktige områder. Et område som ikke er behandlet i samlet sammenheng og innenfor rammen av en samordnet strategi, er riksveiferjer. På dette området kjøper staten årlig tjenester for 1,5 mrd. kr i tillegg til trafikantenes egen betaling.

Hva vil statsråden gjøre for å få en fremtidsrettet strategi for kvalitet i ferjetilbud på riksveier som bidrar til bosetting og verdiskaping?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:24:45]: Eg ser på riksvegferjesambanda som ein del av vegnettet. På same vis som i inneverande Nasjonal transportplan vil samferdslepolitikken reflektere dette i Nasjonal transportplan 2010-2019. Regjeringa vil difor definere langsiktige mål for ferjetilbodet med omsyn til talet på avgangar, frekvens, opningstid og attsiting. Eg meiner at eit godt ferjetilbod bidreg til å redusere avstandskostnader og sikre framkomsten i transportnettet. Slik vert konkurransekrafta til næringslivet og regional utvikling fremja. Eg vil kome tilbake til ferjetilbodet ved framlegginga av Nasjonal transportplan 2010-2019.

Arne Sortevik (FrP) [12:25:25]: Takk for svaret. Det er jo et standardsvar. Det meste skal man komme tilbake til i denne litt monumentale planrulleringen.

Riksveiferjer er en viktig del av et robust nasjonalt transportnett. Stamveinet har ti ferjesamband, riktignok viktige ferjesamband, men det innebærer at de fleste riksveiferjesamband er på dagens øvrige riksveier. Det innebærer at med den foreslåtte regionreformen vil om lag 93 pst. av midlene til kjøp av ferjetjenester bli overført til regionenes rammetilskudd. Om det heter det i planforslaget:

«Det vil være opp til de nye regionene å vurdere tilbudet for de regionale ferjene.»

Er statsråden fornøyd med regionvis ferjestandard i ferjelandet Norge som en del av et robust nasjonalt transportnett?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:26:21]: I den omtala Nasjonal transportplan vil det frå Regjeringa si side

verte lagt fram eit syn på kva standard ferjene og ferjetrafikken skal ha i den komande tiårsbolken. Det er jo slik for andre oppgåver som fylka har ansvaret for, at me set nasjonale målsetjingar og slik sett legg føringar for kva målsetjingar fylka skal strekkje seg etter. Så vil det sjølv sagt vere opp til dei enkelte fylka å prioritere midlar til dette føremålet opp imot andre føremål. Eg kan ikkje sjå at ein skulle vere mindre interessert og mindre ivrig etter å gje eit godt ferjetilbod når ein skal bestemme dette lokalt, enn når det skal bestemast i stortingsalen og på regjeringskontoret.

Det er nettopp dei som er sette til å forvalte regional utvikling i fylka, som fremst av alle vil måtte ynskje at næringslivet skal få gode vilkår, at busetnaden skal få gode vilkår, og at ein planlegg i forhold til vekst og utvikling i eige fylke. Det viktige vert sjølvsagt å sjå til at fylka vert sette i stand til, gjennom ein god kommuneøkonomi og midlar til dette, å prioritere det viktige området som samferdsle vil verte for fylkeskommunane sitt arbeid i åra som kjem.

Arne Sortevik (FrP) [12:27:35]: Igjen takk for et nytt svar.

Det er likevel slik at det er staten som har hovedansvaret for et nasjonalt transportnett, og som ikke minst sitter på hovedpengesekken. Vi ser et ferskt eksempel i revidert nasjonalbudsjett. For å dekke kostnadsvekst og tilbudsforbedring i bare to fylker bevilger denne regjeringen 105 mill. kr. Det er viktig å få en statlig finansiering som er tydelig, gjerne øremerket, for å sikre nasjonal standard på ferjetilbud over hele landet, uansett i hvilken region man ferdes.

I tillegg er det jo en viktig avklaring som totalt mangler. Det er omtale og behandling av gratisferjer som denne statsråd og statsrådens parti er like opptatt av som det Fremskrittspartiet er. Ferjetakst er jo en forkledd bompengebetaling. Vi trenger også en avklaring av gratisferjer i kommende rullering av planen. Får vi det?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:28:37]: Det vil ein få, og det er eit spørsmål som ein vil kome tilbake til i Nasjonal transportplan.

Spørsmål 9

Harald T. Nesvik (FrP) [12:29:04]: Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til den ærede justisminister:

«I henhold til en artikkel i Sunnmørsposten 7. mai d.å. står det å lese at det er svært vanskelig å få polititjenseten til å ta på seg overtidsjobbing all den tid at man rett og slett er utslitt. Det er nok flere årsaker til at dette blir et stadig større problem, men hovedårsaken kan i det vesentligste mest sannsynlig tilskrives det faktum at en rekke stillinger, både ved Ålesund politistasjon og i Sunnmøre politidistrikt, står ubesatt.

Hva vil statsråden foreta seg i denne saken slik at stillingene blir besatt?»

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Knut Storberget [12:29:41]: Jeg takker for spørsmålet. Det er en veldig aktuell og god problemstilling som spøreren tar opp. Jeg håper jeg skal kunne gi et godt svar. Jeg mener i hvert fall at vi har gode kort på hånda.

For det første er det helt avgjørende at vi nå klarer å få utdannet flere politistudenter til å fylle de ledige stillingene vi har ute i Politi-Norge. Derfor økte vi opptaket til Politihøgskolen i 2007 til rekordhøye 432 studenter, og vi viderefører det samme høye antallet i år. Vi har ikke utelukket at det vil kunne bli ytterligere økninger i årene som kommer.

Dessuten har vi bedt Politidirektoratet om å lage en bemanningsplan for norsk politi fram til 2015. Den vil bli avgitt oss i løpet av neste måned og vil danne grunnlaget for Regjeringas arbeid med bemanning i et lengre perspektiv.

Jeg føyer også til at Regjeringa har økt politibudsjettene i løpet av disse to årene med 600 mill. kr, noe som har innebåret at Sunnmøre politidistrikt bl.a. har fått økt sitt budsjett fra 112 mill. kr i 2005 til 128 mill. kr i år.

Jeg var i går i et annet politidistrikt, Sunnhordland politidistrikt. Der har de nok penger, men ledige hjemler, og de søker etter folk. Vi trenger mer folk, og det er bakgrunnen for at vi utdanner flere.

Politidirektoratet opplyser at Sunnmøre politidistrikt i dag har ti ubesatte stillinger, men at politidistriktet gjennom aktiv rekruttering og personalpolitiske tiltak har klart å besette sju av vakansene, med tiltredelse i de nærmeste månedene. Det er jeg veldig glad for. Da er man langt på vei til å bemanne de hjemlene man trenger, eller har planer om å bemanne.

Til slutt vil jeg peke på at Sunnmøre politidistrikt har vært gjennom en slitsom periode. Det har vært stor beredskap i byen, særlig i forbindelse med den katastrofen som rammet byen da boligblokka raste sammen. Politiet gjorde en særdeles god innsats sammen med det øvrige hjelpeapparatet.

Politidistriktet er for øvrig nummer tre i landet når det gjelder saksbehandlingstid. Man jobber raskt og godt, noe som er viktig i strafferettspleien. Sunnmøre politidistrikt har det siste året en økning i oppklaringsprosenten fra 43,1 pst. til 44,7 pst. Slik sett er det et distrikt som leverer veldig godt, og som vi skal ta godt vare på. Derfor er jeg glad for at man nå får fylt ledige vakanser.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:32:17]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg takker statsråden også for innsatsen og den raske reaksjonen fra departementets side i forbindelse med rasulykken i Fjelltunvegen 31. Det satte befolkningen stor pris på. Ulykken har selvfølgelig medført at svært mange er slitne, og det gikk lang tid før man fikk ned den beredskapsmessige delen i dette området.

En av problemstillingene er at man for å få – det vi kaller – endene til å møtes økonomisk, faktisk også har hatt en del ubesatte stillinger, fordi man ikke har hatt tilstrekkelig med midler til de såkalte variable enhetskostnadene, altså

kostnader som kommer som følge av overtid på grunn av at det skjer noe ekstraordinært. Derfor har man brukt av det som har med ubesatte stillinger å gjøre.

Vil statsråden sørge for at potten, som særlig går til variable enhetskostnader, blir økt i tiden som kommer, slik at man kan ta unna for toppene og for uforutsette ting som skjer, uten at det må gå ut over antall stillinger?

Statsråd Knut Storberget [12:33:26]: Nå vil ikke jeg foregripe framtidige budsjetter.

Det er jo ingen hemmelighet at Regjeringa ved hver eneste budsjetterrunde har valgt å styrke politiet. Jeg mener at det har vært viktig å ta de toppene som representanten helt riktig peker på, ikke bare i forhold til bemanning, men det har vært viktig for å få til de investeringer som trengs i politiet, både når det gjelder verneutstyr, våpen og biler. Der har vi mer igjen.

Når vi har valgt å bruke såpass mye penger ekstra til norsk politi som vi har gjort i løpet av de siste årene, også til Sunnmøre politidistrikt, er det fordi vi ser at det er behov for det. Men jeg vil understreke veldig: Nå er vi i en veldig kritisk bemanningsmessig situasjon, ikke bare i Sunnmøre politidistrikt, men også ellers. Det handler om at det ikke er ledige politifolk i Norge. Når vi ansetter sju til på Sunnmøre, risikerer vi at de tas fra andre distrikter, slik at det blir vakanser der. Da må vi gjøre det vi gjør, nemlig utdanne flere. Men vi må samtidig prøve å få seniorenene til å stå lenger. Der setter vi i verk tiltak. Vi vil også bidra til at flere politifolk ikke utfører mange sivile oppgaver, men driver med politimessige oppgaver, og at sivile overtar de sivile oppgavene.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:34:37]: Jeg takker statsråden for svaret. Helt åpenbart står nok justisministeren, Regjeringen og Fremskrittspartiet sammen om det aller meste av det som det vises til her, og som det er viktig å få på plass. Vi ser også fram til at man får på plass en bemanningsplan som viser både distriktets størrelse og hva slags type bemanning og betjening vi skal ha i distriktene.

Det som også er en problemstilling her, er kostnader knyttet til ekstraordinære situasjoner og hvordan man skal takle det. Man kan selvfølgelig søke om å få ettergitt kostnader og få ekstra bevilgninger. Men det har i hvert fall i en del situasjoner vist seg svært vanskelig å få ut ekstra midler, fordi etaten i seg selv har en anstrengt økonomi. I den forbindelse vil jeg stille et spørsmål til statsråden. Jeg forventer ikke at statsråden er veldig konkret, men jeg tillater meg likevel å stille spørsmålet fordi vi nå ser at de svært høye, ekstraordinære kostnadene i forbindelse med rasulykken er utgifter som må dekkes av politidistriktet: Vil statsråden være med på å bidra, slik at dette ikke går ut over den daglige driften i tiden som kommer?

Statsråd Knut Storberget [12:35:48]: Dette er en aktuell problemstilling, som jeg drøftet med politimesteren på Sunnmøre da jeg var der. Jeg tar oppfordringen fra representanten om å ha en gjennomgang av etteroppjøret etter rasulykken for å se hvordan dette er håndtert i for-

hold til Sunnmøre politidistrikt. Jeg kan ikke på stående fot svare for hva som har vært prosessen der, men det er et poeng når det skjer så ekstraordinære hendelser som den i Ålesund, at man kan ha behov for ekstern hjelp med midler, men samtidig er det i politidistriktenes budsjetter tatt høyde for at ting kan skje. Det er jo det politiet er der for, men noen ganger går det en grense.

Jeg vil ta med utfordringen fra representanten, gå gjennom dette med politidirektøren og se hvordan etteroppjøret er, slik at Sunnmøre politidistrikt kan fortsette den gode utviklingen distriktet faktisk er i.

Presidenten: Spørsmål 10 vil bli besvart etter spørsmål 14.

Spørsmål 11

Martin Engeset (H) [12:36:44]: Jeg vil få stille helse- og omsorgsministeren følgende spørsmål:

«For å sikre kvalitet og trygghet for de mest kritisk syke pasientene ved behandling på sykehus er det avgjørende at sykepleierne har en tilstrekkelig kompetanse. Gjennom mange år har den såkalte AIO-utdanningen sørget for at ferdig utdannede sykepleiere kan spesialisere seg innenfor anestesi, operasjon og intensivsykepleie. Nå står denne utdanningen i fare for å forsvinne fra Østfold fordi Høgskolen i Østfold ønsker å avvikle dette utdanningstilbudet.

Hva vil statsråden foreta seg i sakens anledning?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:37:38]: De såkalte ABIOK-utdanningene – anestesi-, barne-, intensiv-, operasjons- og kreftsjukepleie – var tidligere bedriftsinterne videreutdanninger, der sjukehusa hadde det administrative, faglige og økonomiske ansvaret. Mot slutten av 1990-tallet ble det administrative og faglige ansvaret som kjent overført til høgskolene, slik at utdanningene kom inn under lov om universiteter og høyskoler. Skolene fikk rammeplaner og vektall, og elevene fikk studentstatus. Finansiering var imidlertid fortsatt sjukehusas ansvar.

Slik oppdragsfinansiering viste seg å være administrativt krevende og gav liten forutsigbarhet for høgskolene. Derfor ble denne videreutdanninga fra 1. januar 2007 endret fra å være oppdragsfinansiert utdanning i de regionale helseforetaka til å bli ordinære høgskolestudier.

Dette innebar at høgskolene også fikk det finansielle ansvaret for utdanningene. Kunnskapsdepartementet fikk overført 65 mill. kr fra basisbevilgninga til de regionale helseforetaka for å finansiere dette studiet.

Det er Kunnskapsdepartementet som årlig fastsetter aktivitetskrava for alle ABIOK-utdanningene i hele landet, i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet. For Høgskolen i Østfold er aktivitetskravet satt til 17 plasser både for 2007 og 2008.

Tidligere hadde Høgskolen i Østfold som kjent 20 plasser for videreutdanning av sykepleiere, fordelt med ti plasser til intensivsjukepleiere, fem til anestesisykepleiere og fem til operasjonssykepleiere. For å sikre store nok stu-

dentgrupper og kompetente lærere er det nå hensiktsmessig å konsentrere tilbudet om én gruppe av gangen. Det er det som ligger bak. Videreutdanning i intensivsjukepleie er begrunnet i behovet for denne gruppen sjukepleiere i Østfold.

Jeg har forsikret meg om at det regionale helseforetaket ser på denne beslutninga som et ledd i forventa tilpasninger. Omlegginga er også nødvendig for å opprettholde god kvalitet på sikt. En reduksjon på 5+5 plasser i anestesio- og operasjonssjukepleie vil sannsynligvis kunne dekkes av andre høgszkoler med tilsvarende tilbud i østlandsområdet. Utdanningstilbudet for spesialsjukepleiere ved Høgskolen i Østfold står dermed ikke i fare for å forsvinne, sjøl om de konsentrerer tilbudet om intensivsjukepleie denne høsten. Jeg vil imidlertid følge med, slik at behovsdeknin- ga innafør ABIOK-utdanningene ikke reduseres i det nye finansieringssystemet.

Martin Engeset (H) [12:40:10]: Jeg takker statsråden for svaret.

Når jeg har valgt å reise dette spørsmålet i Stortingets spørretime, er det nettopp fordi jeg er alvorlig bekymret for at dette vil bidra til en alvorlig svekkelse av kvaliteten på sykehusstilbudet i Østfold. Høyt kompetente sykepleiere er helt avgjørende for kvalitet og sikkerhet i pasientbehandlingen.

Nå har altså Høgskolen i Østfold besluttet å avvikle viktige deler av dette utdanningstilbudet, og begrunnelsen de selv oppgir, er mangel på penger. Regjeringens sulteføring og hvileskjær overfor høyere utdanning får altså konsekvenser. Høgskolen i Østfold har tapt 10,3 mill. kr på dette berømte hvileskjæret. Hvordan i all verden skal Sykehuset Østfold makte å rekruttere et tilstrekkelig antall spesialsykepleiere i fremtiden dersom dette desentraliserte utdanningstilbudet forsvinner?

Statsråd Sylvia Brustad [12:41:06]: La meg først si at jeg er helt uenig i Engesets beskrivelse – at det foregår en sulteføring av denne sektoren. Jeg er også uenig i at denne omlegginga skulle føre til at det blir dårligere kvalitet. Omlegginga er nødvendig for å opprettholde god kvalitet på sikt. En liten reduksjon når det gjelder utdanning i anesthesi- og operasjonssjukepleie, vil kunne dekkes av andre høgszkoler ellers i østlandsområdet. Derfor er det slik at utdanningstilbudet for spesialsjukepleiere ved Høgskolen i Østfold ikke står i fare for å forsvinne. Men det er klart at jeg følger denne utviklinga nøye, og jeg gjør det i nært samspill med kunnskapsministeren, som har hovedansvaret for dette nå, etter omlegginga fra 1. januar 2007.

Martin Engeset (H) [12:42:03]: Nå er det jo slik at utdanningstilbudet innenfor operasjons- og anestesisykepleie forsvinner. Ved neste korsvei er det stor frykt for at også den siste biten, nemlig intensivutdanningen, vil forsvinne. Langt på vei ser vi nå konturene av en rampone- ring av et helt unikt utdanningstilbud. Jeg må minne statsråden om at dette er en ett-årig spesialisering som skjer etter endt grunnutdanning i sjukepleie og etter flere års

praksis i sjukehus, hvor utdanning og spesialisering skjer i nært samarbeid med praksisplasser lokalt.

De aller fleste som begynner på denne utdanningen, er godt etablert, med familie, barn og forpliktelser. Nærheten til utdanningsplasser og praksisplasser er helt avgjørende for om det i det hele tatt blir søkere til dette utdanningstilbudet i fremtiden. Vil statsråden ta dette opp med sin kollega utdanningsministeren for å forsikre seg om at dette fortsatt blir et desentralisert tilbud også i Østfold?

Statsråd Sylvia Brustad [12:43:11]: Igjen er jeg uenig i Engesets ordbruk når han sier «ramponering». Jeg forstår derimot at det er engasjement rundt det å få nok både operasjonssjukepleiere og anestesisykepleiere, men jeg mener at det ikke er grunn til å bruke uttrykket «ramponering» om noen av dem må ta sin utdanning et annet sted i østlandsområdet.

Jeg vil sjølsagt ha nær dialog med kunnskapsministeren, men minner igjen om at det at en i høst konsentrerer tilbudet overfor intensivsjukepleiere, ikke betyr at utdanningstilbudet ved Høgskolen i Østfold står i fare når det gjelder det generelle utdanningstilbudet av spesialsjukepleiere, som vi trenger i Østfold og mange andre steder i landet også.

Spørsmål 12

Laila Dāvøy (KrF) [12:44:09]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Evangeliesenteret har fått tildelt 19 mill. kr i år. I fjor fikk de 25 mill. kr. Det er usikkerhet omkring ytterligere tilskudd i år. Evangeliesenteret har fulgt opp granskingsrapportene og rettet opp alle påpekte forhold. Endringer som er foretatt, gir også økte faste utgifter for Evangeliesenteret. Det er derfor dramatisk dersom tildelingen i år reduseres.

Kan statsråden forklare hva grunnen er til at Evangeliesenteret ikke får full støtte i år, tatt i betraktning at de har rettet opp de forhold som har blitt påpekt?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:44:46]: Evangeliesenteret har som kjent fått tilsagn om tilskudd på 19 mill. kr. Beløpet er – riktig – redusert i forhold til bevilgninga for 2007, som var på drøyt 25 mill. kr. Begrunnelsen er – slik det framgår av Helsedirektoratets tilsagnsbrev for tildelinga for 2008 – at det fortsatt gjenstår forhold som ikke er godt nok fulgt opp etter granskninga i 2007. Evangeliesenteret har påklaget dette vedtaket, og det er nå til behandling i Helsedirektoratet. Fordi departementet eventuelt er ankeinstans, vil jeg ikke forskuttere saksbehandlinga.

Men jeg kan opplyse at Evangeliesenterets revisjonsberetning for 2007 hadde vesentlige anmerkninger om stiftelsens økonomiske kontrollrutiner, og revisor har påpekt at stiftelsen har flere utfordringer knyttet til driften. Helsedirektoratet og stiftelsen er i dialog om flere forhold, bl.a. at evangeliesentrene – i likhet med offentlige og andre private aktører – også må tilpasse drift og aktivitet til det budsjettet som er. Jeg er kjent med at stiftelsen er i gang med

å omorganisere, slik at det blir færre enheter og bedre utnyttelse av ressursene. Det synes bl.a. å være en urasjonell kapitalutnyttelse.

Jeg vil også peke på at det er kommunens ansvar å sørge for oppfølging og rehabiliteringstjenester for brukerne – og henvise til spesialisthelsetjeneste eller andre instanser når det er nødvendig. Jeg viser spesielt til retten til å få utarbeidet en individuell plan for personer med sammensatte behov. Helsetilsynet har påpekt at mange med rusmiddelproblemer ikke har individuell plan. Det er derfor et krav i tilskuddsordninga at virksomheter som yter tjenester, skal inngå samarbeidsavtaler med kommunene. Etter det Helsedirektoratet har fått opplyst, er det bare 39 pst. av oppholdene ved Evangeliesenteret som har fått kommunal garanti. Det ser ut til at stiftelsen i langt større grad enn i dag må innrette sin virksomhet slik at de yter sine tjenester i samarbeid med kommunene. Det betyr at senteret ikke skal ta inn personer uten at kommunen er med i opplegget, slik vi krever av andre behandlings- og rehabiliteringsopplegg.

Vi har lang og god tradisjon for aktivitet og tjenester fra frivillige og ideelle krefter ikke minst på rusområdet i Norge. Det gis, som spørsmålsstilleren kjenner godt til, tilskudd til en rekke virksomheter, og dette skal sjølsagt fortsette. I opptrappingsplanen for rusfeltet legges det opp til et godt samarbeid nettopp med frivillig sektor. Vi må sikre at aktiviteter i regi av frivillige og ideelle virksomheter skjer innenfor de samme rammer som for offentlige tjenester. Det gjelder brukernes rettssikkerhet, ansattes arbeidsforhold og kvaliteten i tilbudet.

Vi trenger, slik jeg ser det, mer kunnskap om aktiviteten som skjer i frivillig sektor. Derfor har jeg bedt Helsedirektoratet om en omfattende evaluering av tilskuddsordninga for frivillig rusarbeid. Denne evalueringa vil være et viktig innspill til hvordan vi skal styrke samarbeidet mellom frivillig sektor og myndighetene på rusområdet.

Laila Dāvøy (KrF) [12:48:01]: Jeg takker for svaret, og har et oppfølgingsspørsmål knyttet til det statsråden sier om at det fortsatt gjenstår forhold som gjør at man har fått tilsagn på bare 19 mill. kr i år. Jeg har selv hatt et møte med Evangeliesenteret for ikke lenge siden, og de sier at de har fått veldig positive tilbakemeldinger fra departement og direktorat omkring de oppryddingene de har gjort. De har også økt utgiftene til tariffavtaler, og de har innført pensjonsordninger for de ansatte, hvilket de ikke hadde tidligere. Det synes jeg er veldig positivt.

Spørsmålet er om Evangeliesenteret har fått helt klarhet i hva det er som mangler nå, eller om statsråden kan påpeke spesielle forhold som gjenstår. Slik vi har forstått det, har de ryddet opp i det de skulle.

Statsråd Sylvia Brustad [12:49:04]: Etter de opplysninger jeg har fått nettopp fra Helsedirektoratet, er det ingen tvil om at det fortsatt gjenstår en del ting å rydde opp i etter granskinga i 2007. Dette er det nå dialog mellom Helsedirektoratet og Evangeliesenteret om. Evangeliesenteret har også, meg bekjent, påklaget vedtaket om at de har fått reduksjon i sine rammer for inneværende år.

Jeg finner det ikke riktig å gå inn i det, i og med at departementet er klageinstans dersom saka skulle komme dit. Men det er en dialog om hva det her er snakk om, uten at jeg kan gå i detaljer på det.

Laila Dāvøy (KrF) [12:49:41]: Jeg får respektere det, og får håpe at det blir klargjort, så Evangeliesenteret får muligheten til å rydde opp fort, slik at de også kanskje kan få ytterligere tilskudd i år.

Det er en annen ting som statsråden sa i sted, som jeg reagerer på. Statsråden sier at det skal foreligge en kommunal garanti for at man skal kunne ta inn mennesker, eller skal få tilskudd til å drive. Det virker etter min oppfatning veldig rigid og spesielt. Så mitt spørsmål er følgende: Evangeliesenteret er et av de sentrene som veldig tidlig begynte å ta imot ruspasienter. Også i dag bruker de av egne midler – de bruker ikke bare midler som de får fra staten, de bruker faktisk egne midler i stor grad. De avviser ingen pasienter. Mener statsråden med det hun sier, at Evangeliesenteret er nødt til å gå over til en annen praksis, nemlig å avvise mennesker dersom de ikke har penger med seg fra sin egen kommune? Det vil i så fall være enda mer dramatisk for Evangeliesenteret og for ruspasientene først og fremst, som faktisk søker til dette stedet, og som ønsker å være der. Dette må statsråden være snill og klare opp i.

Statsråd Sylvia Brustad [12:50:49]: Nei, det er ikke noe mål for meg, sjølsagt, at det skal avvises pasienter. Målet er at flest mulig skal få hjelp, men at alle skal få hjelp av god kvalitet. Da trenger vi en flora av frivillige, ideelle aktører sammen med det offentlige. Men jeg regner med at representanten Dāvøy er enig i at vi ikke skal stille andre krav til disse institusjonene enn det vi gjør til alle andre. Det kan ikke være sånn at noen institusjoner kjører etter et annet system og et annet regelverk. Alle må forholde seg til det samme.

Det er altså sånn at pr. i dag er det 39 pst. av oppholdene ved Evangeliesenteret som har fått kommunal garanti. Det er dette det nå er dialog om. Det kan hende, uten at jeg skal forskuttere det, fordi jeg er klageinstans, at det må skje noen endringer ved driften. Men det er dette det nå snakkes om, og jeg kan ikke gå nærmere inn på det pr. i dag.

Spørsmål 13

Kari Lise Holmberg (H) [12:52:04]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«I februar vedtok styret i Blefjell sykehus å nedlegge fødestua på Rjukan. Styrevedtaket ble sendt videre til Helse Sør-Øst for bekreftelse. Grunnen til nedleggelsen var den strenge økonomien og kravet om å spare. Helse Sør-Øst ba om konsekvensutredning. 22. mai tas saken opp i styret som en orienteringssak. Denne ansvarsfraskrivelsen må forstås dit hen at nedleggingsforslaget stilltiende aksepteres, noe som strider mot både stortingsvedtak og oppdragsdokument.

Hva gjør statsråden med dette?»

Statsråd Sylvia Brustad [12:52:43]: Stortingets vedtak fra 2001 der fødeinstitusjonene ble inndelt i tre nivåer – kvinneklinikk, fødeavdeling og fødestue – og Soria Moria-erklæringa, som slår fast at det skal være nærhet til fødetilbud, er førende for alle omstillingsprosesser. I løpet av året vil Regjeringa som kjent legge fram en stortingsmelding om hvordan organisering og struktur for en helhetlig svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg i primær- og spesialisthelsetjenesten skal organiseres, herunder også sjølsagt følgetjenesten. En viktig del av dette arbeidet er hvordan vi skal sikre best mulig kvalitet i fødselsomsorgen, med tilgjengelige og trygge tilbud til gravide og fødende over hele landet. Gode og helhetlige tjenester er avhengig av et nært samspill mellom kommunene og fødeinstitusjonene.

Som kjent ble fødestua på Rjukan, Lykkeliten, overført fra Tinn kommune til Blefjell sjukehus i 2004. Lykkeliten er en jordmorstyrt fødestue som i tillegg til å tilby fødsels- og barselomsorg til gravide. Tilbudet før og etter fødsel er en faglig forutsetning for den helhetlige omsorgen ved fødestua. Øvrige fødetilbud i distriktet er Kongsberg, Drammen og Skien. I tillegg til fødende fra Rjukan brukes Lykkeliten også av kvinner fra Vinje. Kvinner som føder i Kongsberg, Drammen og Skien, kan få svangerskaps- og barselomsorg ved Lykkeliten dersom de ønsker det.

Fødselstallene ved Lykkeliten har variert noe over tid, men i fjor var det 33 fødsler der, ifølge tall fra Medisinsk fødselsregister. Det omfatter om lag 30 pst. av de fødende i distriktet, mens 70 pst. av kvinnene føder ved andre fødeenheter. Det er de friske, gravide kvinnene som kan føde ved ei fødestue. Det er strenge seleksjonskriterier, og fødestua har bare kompetanse til å behandle fødende der det ikke forventes keisersnitt eller komplikasjoner under fødselen.

Ved overdragelsen i 2004 ble det som kjent inngått en driftsavtale om en kommunal jordmortjeneste mellom Blefjell sjukehus og Tinn kommune. Det er ansatte ved Blefjell sjukehus, avdeling Rjukan, som utfører arbeidet. Denne avtalen omfatter svangerskapskontroller, følgetjeneste, hjemmebesøk etter fødsel og helsestasjonsoppgaver. Kommunen betaler i dag et driftstilskudd tilsvarende ett årsverk for disse oppgavene. Helsesjefen i kommunen har medisinsk-faglig ansvar for jordmortjenesten. Avdelingsjordmor fra Lykkeliten har det daglige ansvaret for den kommunale jordmortjenesten, organisert under helsestasjonstjenesten i kommunen. Det var 205 svangerskapskontroller ved fødestua i 2007. Samme år hadde fødestua 26 barselopphold for kvinner som hadde født andre steder.

Spørsmålet om nedlegging av Lykkeliten har som kjent vært behandlet av styret for Blefjell sjukehus. Helse Sør-Øst har vurdert det slik at de ikke ønsker å endre beslutningen i Blefjell sjukehus.

Jeg har fått opplyst at Lykkeliten kan ta imot minst 100 fødsler i året uten å øke bemanninga. Når 70 pst. av de fødende reiser til andre fødesteder fordi de ikke oppfyller seleksjonskriteriene, eller fordi de sjøl velger å føde andre steder, kan det ikke hevdes å være uforvar-

lig at kvinner med ukompliserte fødsler må benytte andre fødesteder.

Helse Sør-Øst har ansvar for å sørge for et forsvarlig fødetilbud både for kvinner som i dag og i framtida kunne ha benyttet Lykkeliten, og for flertallet, som ut fra seleksjonskriterier eller eget valg føder ved andre fødeinstitusjoner. Kommunene har – og skal fortsatt ha – ansvar for jordmortjeneste, for svangerskapskontroller og følgetjeneste hele året, og sjølsagt også for helsestasjonstjenester etter fødsel. Dette er viktige deler av en helhetlig, desentralisert fødselsomsorg. Kontinuitet i fødselsomsorgen krever samhandling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten. Det må ivaretas i framtida også, uavhengig av hvor kvinnene fra Tinn og omliggende kommuner føder. Jeg vil derfor ta initiativ overfor Tinn og nabokommunene, det regionale helseforetaket og andre aktører – herunder jordmorforeningene – for å etablere et samhandlingsprosjekt. Målet er å sikre god kompetanse i den kommunale jordmortjenesten og å sørge for en helhetlig fødselsomsorg for alle gravide i distriktet, uavhengig av hvor fødselen finner sted. Her er det sjølsagt at følgetjenesten vil være et helt sentralt spørsmål. Et slikt samhandlingsprosjekt mener jeg også vil gi nyttige impulser med tanke på anbefalinger i den varslede stortingsmeldinga.

Blefjell sjukehus har som mange andre helseforetak store omstillingsutfordringer. I den sammenheng må det foretas krevende prioriteringsarbeid. Jeg kjenner til og forstår at det har vært og er et stort engasjement knyttet til Rjukan sjukehus. Derfor vil jeg forsikre om at den beslutninga som er tatt av styret i Blefjell sjukehus om fødestua, ikke skal få konsekvenser for de vurderingene som skal gjøres videre med tanke på akuttfunksjonene ved sjukehuset. At Rjukan skal videreføres som lokalsjukehus, er i tråd med Regjeringas Soria Moria-erklæring.

Kari Lise Holmberg (H) [12:58:16]: Dette var jo ikke det svaret jeg hadde håpet på – det var stort sett en historietime. Konklusjonen – et samhandlingsprosjekt – lyder ikke bra i mine ører.

Nå er det jo slik at det er statsråden som er ansvarlig for helsepolitikken her i landet. Jeg må minne om at statsråden tidligere har grepet inn og tatt ansvar, og jeg mener at statsråden godt kunne gripe inn og ta ansvar når det gjelder Lykkeliten. Statsråden har tatt ansvar og grepet inn i forhold til det mye omtalte sykehotellet. Statsråden har stoppet sommerstenging ved fødeavdeling på Narvik sykehus, og dessuten har statsråden flere ganger her på Stortinget sagt at ingen fødeavdeling skal stenges av økonomiske grunner. Men det er nettopp det vi ser her når det gjelder Lykkeliten og Rjukan. Helseministeren og statsråden gjør altså forskjell, og nå må statsråden slutte å bruke helseforetakene som skjerm Brett for å gjemme seg. Vil statsråden nå ta enda et grep i forhold til Lykkeliten, til tross for utredningen om prosjekt?

Statsråd Sylvia Brustad [12:59:31]: Det er sjølsagt at alle gravide i hele landet skal føle trygghet i hele svangerskapet, under fødselen og etterpå. Men jeg må si at jeg er overrasket over Høyres litt høye tone nå. For på den

ene sida blir jeg kraftig kritisert av representantens kollega Sonja Sjøli, som sier at det er kritikkverdig at jeg ikke følger opp Stortingets vedtak om å legge ned der antallet fødsler er under det Stortinget har bestemt. På den andre sida får jeg kritikk fra kollegaen til Sonja Sjøli, representanten Holmberg, fordi jeg ikke overprøver det vedtaket som styret i Helse Blefjell har gjort, når tallet faktisk er under den grensa som Stortinget har bestemt. Så Høyre må bestemme seg for hva de egentlig mener, og ikke drive et spill etter hvilken del av landet vi snakker om.

Her er det altså en omstillingssituasjon – som det er mange andre steder i landet. Det er et faktum at 70 pst. av dem som egentlig sogner til denne fødestua, bl.a. på grunn av kompliserte svangerskap velger å føde andre steder. Det er en virkelighet vi må forholde oss til – der, som andre steder i landet.

Kari Lise Holmberg (H) [13:00:40]: «Lykkeliten» er én av utfordringene. Den andre utfordringen var statsråden inne på, nemlig at en hemmelig rapport nå antyder at hele Rjukan Sykehus kan bli nedlagt. Høyres Ansgar Gabrielsen garanterte at ikke noe lokalsykehus skulle nedlegges, og det løftet er nå gjentatt i Soria Moria-erklæringen. Statsråden har ikke kommet på banen i saken om Rjukan før nå, når hun blir «truet» av opposisjonen. Vil statsråden garantere at Rjukan får beholde sitt lokalsykehus, og er hun villig til å følge prosessen med dialog og åpenhet?

Statsråd Sylvia Brustad [13:01:19]: Jeg kan garantere at det har vært et sterkt engasjement, ikke minst fra mine partifeller i Telemark Arbeiderparti. Og det er først og fremst det som har vært viktig, ikke at opposisjonen stiller spørsmål her i Stortinget, som sjølsagt er helt legalt.

Jeg sa i mitt svar at Rjukan sykehus skal bestå. Det er ingen grunn til å forsøke å skape noen usikkerhet rundt det. Jeg sa til og med helt klart at jeg kan forsikre at den beslutningen som styret i Helse Blefjell her har gjort, ikke skal få konsekvenser for de vurderinger vi skal gjøre også når det gjelder akutttilbudet ved Rjukan sykehus.

Jeg er opptatt av å se framover. For når så mange kvinner velger å føde andre steder, er spørsmålet: Skal vi da opprettholde en virksomhet som egentlig kunne tatt imot 100 fødende i året, men som nå tar imot drøyt 30, eller skal vi sørge for en god jordmortjeneste, og en god følgetjeneste, som faktisk sikrer at kvinner i hele landet får et godt tilbud uansett hvor de bor?

Jeg vil også invitere opposisjonen til en konstruktiv dialog om det, på samme måten som jeg inviterer kommunene, jordmorforeningene og de regionale helseforetakene. Og jeg ser positivt på framtida.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Odd Einar Dørum til kunnskapsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av kunnskapsministeren.

Odd Einar Dørum (V) [13:02:49]: Jeg har følgende spørsmål til kunnskapsministeren som vil bli besvart slik presidenten har sagt.

«På hvilken måte vil statsråden bidra til å sikre at eksamensformene i grunn- og videregående skole tar utgangspunkt i det enkelte fags egenart?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:03:05]: Eksamen kan gjennomføres anten som ei nasjonal eller ei lokal prøve. Oppgåvene som vert gidde til nasjonal eksamen, er oppgåver der kvaliteten er særleg sikra. Til grunn for alle oppgåver til eksamen ligg forskrift til opplæringslova og læreplanverket for Kunnskapsløftet.

I forskrift til opplæringslova § 4–15 og § 3–14 er det t. d. bestemt at «eksamen skal være i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet», og i den same paragrafen står det at «eksamen skal organiserast slik at eleven eller privatisten kan få vist både breidd og djupn i kompetansen sin i faget».

Utdanningsdirektoratet har ansvaret for å gjennomføre sentralt gitt eksamen for grunnopplæringa. For å ta vare på eigenarten i det enkelte faget er sentralt gitt eksamen i Kunnskapsløftet organisert etter ulike modellar. I enkelte fag kan eksamen gjennomføres både med bruk av tid til førebuing før eksamen og med bruk av ulike hjelpemiddel under eksamen, mens det i andre fag ikkje vil vere lov å bruke hjelpemiddel eller tid til førebuing når elevane skal svare på oppgåvene. Det kjem heilt an på eigenarten i faget og læreplanen for faget.

Utdanningsdirektoratet set difor ned oppgåvenemnder for sentralt gitt eksamen. Nemndene er sette saman av fagekspertar, og det er desse som utformer oppgåvene til sentral eksamen. Oppgåvenemndene er også særskilt skolerte av Utdanningsdirektoratet.

I læreplanane for mange fag er det bestemt at oppgåver til eksamen skal vere utforma og gitt lokalt. Her er det skuleeigarane og skulane som har ansvaret for at eksamen byggjer på dei fastsette kompetansemåla i læreplanane.

Når det gjeld utforminga av oppgåver til fag- og sveinprøve, er det bestemt i forskrift til opplæringslova at prøva skal utformast på ein slik måte at kandidaten sin kompetanse i faget skal prøvast slik det er beskrive i læreplanen for opplæring i bedrift. Dei hjelpemidla prøve kandidaten har brukt i læretida, skal kunne nyttast under prøva. Ei prøvenemnd som er sett saman av partane i arbeidslivet, har ansvaret for utforming av prøva.

Eg er ikkje i tvil om at oppgåver til eksamen vert utforma på grunnlag av læreplanane, og at ein med det tek vare på eigenarten i faget.

Odd Einar Dørum (V) [13:05:29]: Jeg skal nøye meg med denne kommentaren, siden det ikke er fagstatsråden som er her: Svaret jeg har fått, er solid og skikkelig. Grunnen til at jeg stiller spørsmålet, er at jeg kjenner til tilfeller i dette land hvor Utdanningsdirektoratet har delegert til fylkene å utforme eksamen, og så ender man i den situasjon, i f.eks. fag som matematikk og fysikk, at man utelukkende sitter med en hjemmeeksamen til en prosjektoppgave. Det er med respekt å melde ikke respekt for fagets

egenart. For det er åpenbart at det innenfor realfag er noe man bør kunne uten å bruke hjelpemiddel, og så er det like åpenbart at det er noe man med stor klokskap og stort vett må kunne ved å bruke hjelpemiddel.

Min reaksjon er at vi kommer opp i situasjoner hvor man, f.eks. i realfag – fag hvor man med tanke på egenarten både skal kunne noe uten hjelpemiddel og også kunne noe med hjelpemiddel – ender opp med utelukkende å bruke hjelpemiddel. Det er forebygging av den type situasjoner jeg egentlig vil be statsråden ta med til sin kollega, slik at det vil være i samsvar med de alminnelige holdninger som jeg følte ble formidlet til meg nå.

Så det er i korthet den oppfordring jeg vil sende via statsråd Brustad til statsråd Solhjell.

Statsråd Sylvia Brustad [13:06:35]: Jeg garanterer at jeg skal bringe de eksempler og det som nå er sagt av representanten Dørum, videre til kunnskapsministeren, så det er i orden.

Odd Einar Dørum (V) [13:06:46]: La meg si det med et klart eksempel – for jeg tror statsråd Brustad og jeg skjønner dette: Jeg har tidvis stoppet på bensinstasjoner for å gjøre opp for meg – og så er det ingen som klarer å takle kalkulatoren helt riktig. Da regner jeg det ut. Da ser dette unge mennesket bak skranken på meg og sier: Kan du regne, du da?

Vi vet at Kunnskapsløftet har gått på helt grunnleggende ferdigheter. Og når det gjelder noen av disse grunnleggende ferdighetene, sa en lærer til meg at ikke alle lærere liker gangetabellen, så hun tok den som allsang, for å bruke en utradisjonell pedagogikk, slik at elevene skulle bli med på noe som var nødvendig. På moderne norsk heter det ikke lenger pugging, det heter hukommelsesdrill, og er man riktig avansert, heter det quiz.

Så dette er i grunnen et innlegg om at man i ulike fag – jeg har brukt realfag som eksempel – har prøveformer som tester det man skal kunne, både uavhengig av hjelpemidler og med hjelpemidler. Så dette var mer en utdypende del av en allmenndannende samtale mellom statsråd Brustad og meg, derfor valgte jeg å bruke svaret på denne måten.

Statsråd Sylvia Brustad [13:07:47]: Jeg skjønner godt hva representanten Dørum snakker om, og jeg skal love at jeg skal bringe det videre til kunnskapsministeren.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 10.

Spørsmål 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Per Roar Bredvold til justisministeren, er overført til kultur- og kirkeministeren som rette vedkommende.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:08:13]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til kultur- og kirkeministeren:

«Toneheim folkehøgskole i Hedmark får etter en runde

i retten sin årlige festeavgift øket fra 8 800 til 304 300 kr. Vinneren er «statlige» Opplysningsvesenets fond.

Er statsråden fornøyd med denne utviklingen, og hvis ikke, hva vil han bidra med slik at Toneheim folkehøgskole får en mer normal festeavgift?»

Statsråd Trond Giske [13:08:38]: Ettersom saken gjelder kontraktsforhold mellom Toneheim folkehøgskole og Opplysningsvesenets fond, hører saken under mitt ansvarsområde. Det er derfor jeg besvarer spørsmålet.

Jeg har innhentet opplysninger om denne saken fra OVF, som opplyser at Toneheim folkehøgskole siden 1966 har festet en tomt på 36 mål av fondet. Festeavgiften kan i henhold til kontrakten reguleres hvert 20. år. Ved regulering står festeavgiften uendret de neste 20 år.

Toneheim folkehøgskole godtok ikke økningen i festeavgift som skulle gjelde fra 2005. I henhold til festekontrakten skal regulert festeavgift fastsettes «i samsvar med det generelle prisnivå for grunnarealer på stedet».

Da forhandlinger mellom partene ikke førte fram, begjærte fondet skjønn ved domstolene for å få en uavhengig instans til å avgjøre festeavgiftsspørsmålet. Uten slik begjæring innen fastsatt frist ville festeavgiften fastsatt i 1985 fortsette å løpe i 20 år. Hedmarken tingrett avsa 16. mai 2008 skjønn, hvor årlig festeavgift ble fastsatt til kr 304 300 pr. år. Avgjørelsen er ikke rettskraftig, da fristen for å begjære overskjønn ved Eidsivating lagmannsrett er på en måned fra forkynnelsestidspunktet, og fristen har ikke løpt ut. Saken står derfor fortsatt ved domstolene.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:09:49]: Jeg takker statsråden for svaret.

Svaret gav jo for så vidt ingen løsning på dette. Når en skole, i dette tilfellet Toneheim folkehøgskole, får en økning på ca. 300 000 kr, er det klart at det er dramatisk. Det er dramatisk for en skole å få en så stor økonomisk utgift.

Det jeg hadde tenkt, og ønsket, var at staten kunne ha sett litt på om en kunne ha gått ned mot en litt mer normal økning. Opplysningsvesenets fond har jo store verdier – og som skolens rektor Krognest sier:

«Vi hadde håpet på en indeksregulering, og da ville vi ha endt på rundt 19.000 kr i året.»

Synes statsråden at det kanskje hadde vært en løsning at vi hadde fått indeksregulering av dette, slik at skolen hadde fått en festeavgift som hadde vært til å leve med – en festeavgift som hadde vært indeksregulert, og som staten, i dette tilfellet Opplysningsvesenets fond, kunne ha levd veldig godt med?

Statsråd Trond Giske [13:10:52]: Det er jo en veldig interessant diskusjon, og det er ganske spesielt at det er Fremskrittspartiet som nå tar det opp.

I forrige periode, og for så vidt i denne, har spørsmålet om festeavgiften og indeksregulering av den vært sterke politiske stridssaker. I forrige periode ønsket jo Arbeiderpartiet mye bedre betingelser for folk som har festetomt, enn det som er situasjonen i dag. Det ble nedstemt, takket være Fremskrittspartiet. Derfor er det jo ikke bare Tone-

heim, men også veldig mange boligeiere rundt omkring i landet, som takket være Fremskrittspartiet har opplevd en dramatisk økning i sine festeavgifter.

Nå har vi faktisk et lovforslag som ligger i Stortinget, om at det skal kunne lages en instruks overfor OVF om hvordan de skal oppføre seg med tanke på boligotter som er festet på deres grunn. Det kjemper også Fremskrittspartiet med nebb og klør imot i Stortinget nå – så det hadde vært en fordel om fremskrittspartirepresentantene kanskje koordinerte seg, for her, i forhold til Hedmark, mener gruppen til Fremskrittspartiet det stikk motsatte av representanten Bredvold.

Per Roar Bredvold (FrP) [13:12:01]: Fremskrittspartiet ivaretar både fester og eier. Det er kanskje det som er den store forskjellen på Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Når det er sagt, sier statsråden at Arbeiderpartiet kjempet for mye bedre betingelser. Dere vant valget. Dere har sittet i regjering i nærmere tre år, og hvorfor kan dere da ikke gjøre noe med denne saken? Altså: Man får en økning fra 8 800 kr til 304 300 kr – altså 300 000 kr i økning. Dere sitter med makten. Hvorfor kan ikke dere gjøre noe med det? Hva vi mener, er egentlig uinteressant. Det er dere som har makten.

Statsråd Trond Giske [13:12:41]: Ja, nå kunne det jo nesten høres ut som om representanten Bredvold er glad for at det er vi som sitter med makten, for da kan slike festeavgiftssaker under Opplysningsvesenets fond løses.

Et av de store diskusjonstemaene i Stortinget rundt den loven vi foreslår nå, som kan gi rett til instruks overfor OVF, er jo at Fremskrittspartiet påstår at OVF ikke er statlig. Det er et uavhengig fond som hører Kirken til, mener Fremskrittspartiets gruppe for øvrig. Men her i spørsmålet til Bredvold har man plutselig bestemt seg for at dette er et statlig fond.

Det ser jeg på som en hilsen hjem til Hedmark, men jeg tror Bredvold ville gjøre lurt i å ta med den hilsenen at takket være motstanden vi nå møter i Stortinget, kan vi risikere at hele saken blir forsinket. Vårt mål er å få en instruks på plass til 1. juli, slik at i hvert fall de som har bolig på festet tomt under OVF, kan få rimelige innløsningsvilkår.

Så får vi se på hva vi gjør med Toneheim. Der bidrar vi med store offentlige midler, og det er lettere å gjøre noe med Toneheims økonomi gjennom det enn gjennom en instruks overfor OVF.

Presidenten: Da er dagens kart ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.14.
